

องค์ความรู้การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ของศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันดร์

Knowledge Creative Visual Arts by Pichai Nirand

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เด่น หวานจริง

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน

ประจำปีงบประมาณ 2562

ลิขสิทธิ์นี้เป็นของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำนำ

โครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษาขบวนการสร้างสรรค์ผลงานจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ เพื่อดำเนินการเป็นองค์ความรู้ เพื่อใช้ในการถ่ายทอด และเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า และการพัฒนาผลงาน ทางด้านทัศนศิลป์ (จิตรกรรมแนวไทยร่วมสมัย) ที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาผลงาน โดยมีการเชื่อมต่อกับ ศิลปกรรมไทยในอดีต และมีลักษณะเฉพาะของความเป็นเอกลักษณ์ไทย

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะผู้ร่วมงานวิจัยงาน คณาจารย์ คณะศิลปวิจิตร ศิลปินที่ให้ความร่วมมือ ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ ขอขอบคุณอาจารย์พิชัย นิรันดร์ ศิลปินแห่งชาติผู้ที่ให้ข้อมูลทางเนื้อหา และผู้ที่สนับสนุนให้เกิดงานวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับงานวิจัย ปีงบประมาณ 2562 ทำให้เกิดผลงานการศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติต่อไป

เด่น หวานจริง

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม ของนายพิชัย นิรันต์ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) นับตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน นั้นเกิดจากการดำเนินชีวิตตั้งแต่เยาว์ ที่มีความแวดล้อมด้วยศิลปะ โดยพื้นฐานทางครอบครัวจากบิดาที่มีความสามารถในการแกะสลัก และภาพลายเส้น รวมทั้งงานศิลปะไทย พื้นบ้านต่างๆ เช่น งานแหงหยวก การได้ร่วมติดตามกับบิดาเดินทางไปแกะสลักทำให้ได้รับ และซึมซับความงามทางศิลปะประเพณีของไทย ส่งผลต่อมาทำให้ประสบการณ์ดังกล่าวนี้ ได้ใช้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของผลงานในระยะต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ในช่วงการศึกษาศิลปะ ของนายพิชัย นิรันต์ ในระยะเริ่มต้นต่อจากวัยเด็ก จากโรงเรียนศิลปศึกษาตามแบบแผนอะคาเดมิคอาร์ต ของสากลที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้วางไว้หลังจากจบการศึกษาศิลปะขั้นต้นจนสำเร็จแล้ว ได้เข้าศึกษาการสร้างสรรค์ในขั้นสูงที่คณะจิตรกรรมประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นช่วงท้ายๆ ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี จากการที่ได้เข้าเรียนศิลปะ ณ สถานที่แห่งนี้ ทำให้การสร้างสรรคผลงานเด่นชัดขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับแนวทางในการสอนของท่าน ได้แก่ การใช้หลักการที่เป็นแบบแผนทางตะวันตกผสมผสานกับเอกลักษณ์ของศิลปะไทย และการเป็นกันเองกับลูกศิษย์ในการพูดคุยแนะนำส่งเสริม และให้กำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้จึงเป็นสิ่งสนับสนุนให้ผลงานของนายพิชัย นิรันต์ พัฒนาจากแนวทางเหมือนจริงคลี่คลายต่อเนื่องที่มีลักษณะเฉพาะตนเอง และมีลักษณะพิเศษแสดงถึงความเป็นไทย ผลงานของท่านเชื่อมต่อกับศิลปะแห่งอดีตสมัยของไทย เป็นปรากฏการณ์สำคัญของศิลปะสมัยในประเทศไทยนอกจากมูลเหตุของการสร้างสรรค์ข้างต้นแล้ว นายพิชัย นิรันต์ ยังสนใจและศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตนอย่างจริงจังเป็นต้นแบบให้นักศึกษา และศิลปินในรุ่นต่อมา

การศึกษาจากธรรมชาติตลอดเวลาของการสร้างสรรค์ ท่านศึกษาความจริงสัจธรรม การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เป็นแรงบันดาลใจอีกแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันที่มีรูปแบบแปลกใหม่ การคิดค้นหาเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาพัฒนาผลงานเกิดเป็นแนวทางที่มีรูปแบบแปลกใหม่แต่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตน และรักษาเอกลักษณ์ของชาติเป็นการสร้างผลงานศิลปกรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตนยึดมั่นถ้อยมั่นในคำสอนของศาสนาการแสดงความรักชาติต่อพุทธศาสนา ออกมาในรูปแบบของผลงานศิลปกรรม ผลงานของท่านจึงไม่ใช่การแสดงความสุข ความงาม เพียงเท่านั้น หากแต่สัญลักษณ์ที่สัมผัสได้จากความรู้สึกแสดงให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองของพุทธปัญญาของศิลปินไทยคนหนึ่งเริ่มต้นฝึกฝนจากทักษะฝีมือ ทั้งตะวันตก และศิลปะแบบประเพณีของไทย ที่มีอยู่ในสายเลือด ผลงานของนายพิชัย นิรันต์ จึงเป็นต้นแบบสมควรที่จะศึกษาเพื่อให้เกิดการต่อยอดการศึกษาสู่เยาวชน นักเรียน นักศึกษาศิลปะ ประชาชน ศิลปินรุ่นต่อมา ส่วนสำคัญที่สุดเอกลักษณ์ของชาติไทย ได้โลดแล่นให้เห็นวิถีชีวิตไทยในยุคสมัยปัจจุบัน

ผู้วิจัย

Abstract

In creating art Mr.Pichai Nirun. He's National artist in Thailand (Painting)' Begun in 2503 B.E., Since he was a child The environment around him consists of rural arts, which his family. His father make a carver , drawings and Thai traditional art is Banana leaf festival. He follow his father on a journey to engrave. Resulting in receiving beauty through Thai art Resulting in experience to be used as a personal art style.

During his educational age Studied in the College of Fine Arts he learn academic arts program from Professor Silpa Bhirasri. After completing basic education in the College of Fine Arts. He entrance to the Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University Which was the conclusion of Professor Silpa Bhirasri. From being enrolled at Silpakorn University Improved art creation Which is combined with Professor's teaching style, including the use of Western styles combined with Thai art. And good time of Professor in talking, recommending, pushing and encouraging artistic creation. For this reason, the work of Mr Pichai Nirun developed from a realistic arts approach Developed into an individualized art that expresses contemporary Thai style. In which his work combines art from the past of Thailand. Is an important phenomenon of contemporary art in Thailand. In addition to the important reasons mentioned above Mr . Pichai Nirun.. he's not still interested and studied Dharma The teachings of the Lord Buddha And act seriously to be a model for students he teaches And artists in the next generation

In studying nature all the time in creating art He studied the truth of birth, stood, died. It inspired him to create an oil painting in an individual art. In thinking and searching for new development techniques as a guideline for creation which preserves the Thai national identity It is a creation that occurs from practices that believe in teachings and faith in Buddhism. Out in the form of painting. His work is therefore not just a beauty. Instead, using the symbol from his feelings to Buddhist knowledge From a Thai artist by beginning to practice western art skills And Thai traditional art That is in his lineage. The work of art of Mr. Pichai Nirun Therefore it is a good master to be studied in order to extend the education to youth, students, art students, people, new generation artists. , The most important part is the Thai national identity Has demonstrated the Thai way of life in the present era.

researcher

	หน้า
คำนำ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทคัดย่อ.....	ฉ
 บทที่ 1 บทนำ.....	 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	2
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
 บทที่ 2 เอกสารและประวัติอาจารย์พิชัย นรินทร์.....	 3
เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	3
ประวัติอาจารย์พิชัย นรินทร์.....	3
 บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	 11
แบบแผนการวิจัย.....	11
กำหนดแนวทางการดำเนินการเก็บองค์ความรู้.....	11
การดำเนินการวิจัย/การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	12
ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง.....	12
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	12
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	19
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	19
 บทที่ 4 การวิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงานสร้างสรรค์ของ นายพิชัย นรินทร์.....	 21
ประวัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของ นายพิชัย นรินทร์.....	21
แรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า.....	23
ตารางสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอด.....	51

บทที่ 5 สรุป.....54

บรรณานุกรม.....55

ประวัติ.....56

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 อาจารย์พิชัย นิรันดร์ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะ (จิตรกรรม) ปี พ.ศ.2546	4
2 ภาพถ่ายอาจารย์พิชัย นิรันดร์ ณ บ้านพักซึ่งตั้งอยู่บนถนนห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่.....	5
3 พุทธิปัญญา ปี พ.ศ. 2441 เทคนิคสีน้ำมัน.....	5
4 พระพุทธบาท ปี พ.ศ.2520 เทคนิคสีน้ำมัน และทองคำเปลว	6
5 ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี	6
6 ภาพโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์	8
7 ภาพบรรยากาศห้องนิทรรศการ ณ คณะศิลปวิจิตร ศาลายา	9
8 ภาพชื่อ “จุดจบ” ขนาด 60 x 80 ซม. รางวัลศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 11 เหรียญทองแดง	9
9 ภาพห้องทำงานศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี	10
10 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์	13
11 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์	14
12 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์	15
13 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์	16
14 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์	17
15 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์	18
16 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์	19
17 ผนังและความศรัทธา พ.ศ.2506	23
18 สงกรานต์ ชลูด นิ่มเสมอ.....	24
19 หมู่บ้านชาวประมง ดำรง วงศ์อุปราช	25
20 วัดโพธิ์ ประสงค์ ปัทมบุช.....	25
21 ไม่มีชื่อ ถวัลย์ ดัชนี	26
22 สัมมาทิฐิ อังคาร กัลป์ยามวงศ์.....	26
23 เพื่อนร่วมรุ่นสมัยเรียนกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี มหาวิทยาลัยศิลปากร	27
24 “Impression, Sunrise” (ค.ศ. 1872-1873)โดย โคลด โมเนต์	28
25 The Wake Up Call to Fall Asleepผลงานของ ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali)	28
26 ภาพผู้หญิงร้องไห้ ผลงานของ ปิกัสโซ (Picasso)	29
27 Composition with red yellow blue and black, 1921ผลงานของพีท มอนเดรียน.....	29
28 ตัวอย่างผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจ	30
29 ตัวอย่างผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสาน.....	31
30 ตัวอย่างผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสาน.....	32

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
31 ตัวอย่างผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสาน.....	33
32 เริ่มต้นระยะแรก เป็นการศึกษานอกห้องทำงาน.....	34
33 ภาพเริ่มต้นระยะแรก.....	35
34 ภาพลายเส้นการวิเคราะห์ผลงานในระยะแรก.....	36
35 วิเคราะห์การใช้วิธีการสร้างรูปทรงด้วยการนำรูปทรงเรขาคณิต	37
36 วิเคราะห์ผลงาน ระยะแรก.....	38
37 วิเคราะห์ผลงาน ระยะแรก.....	39
38 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	40
39 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	41
40 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	42
41 วิเคราะห์ผลงาน ระยะที่ 2	43
42 วิเคราะห์ผลงาน ระยะที่ 2.....	44
43 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	45
44 วิเคราะห์ผลงานระยะปัจจุบัน.....	46
45 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	47
46 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	48
47 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	49
48 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์.....	50

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์ความรู้การสร้างสรรคผลงานทัศนศิลป์ของศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันดร์ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อสร้างเสริมองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ด้านศิลปะของประชาชนทุกเพศวัยที่มีความสนใจในศิลปะโดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันการสอนทางศิลปะ เนื่องจากอาจารย์พิชัยมีความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ เป็นศิลปินคนสำคัญด้านจิตรกรรมร่วมสมัยของวงการศิลปกรรมไทย ผู้มีความมุ่งมั่น และมั่นคงในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 40 ปี โดยได้จัดแสดงผลงานศิลปกรรมทั้งในและต่างประเทศจนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ในช่วงที่จัดกิจกรรมด้านศิลปะนั้น ได้เผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปะในสื่อต่างๆ ทั้งสิ่งพิมพ์ นิตยสาร วิทยุและโทรทัศน์ แก่สาธารณชนอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศิลปะร่วมสมัยของไทย อาจารย์พิชัย นิรันดร์ เป็นศิลปินที่พัฒนางานศิลปะของตนเองมาโดยตลอด ด้วยปณิธานที่แน่วแน่และศรัทธาในการสร้างสรรค์ผลงาน ส่วนใหญ่ได้รับแรงบันดาลใจจากการศึกษาธรรมชาติ เพื่อค้นหาความงามและความสัมพันธ์ แล้วเสนอสาระของความจริงที่ตนเองรู้สึก จากนั้นได้พัฒนาคลี่คลายไปสู่แนวความคิดที่เป็นจินตนาการส่วนตัวมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับพุทธปรัชญาคำสอนของพระพุทธองค์สร้างผลงานด้วยความรักและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ใช้เทคนิควิธีการจินตนาการที่มีทักษะฝีมือ มีคุณภาพในการสร้างสรรค์ที่ประณีตงดงาม แสดงให้เห็นพุทธิปัญญาที่มีอยู่ในตัวเองอย่างชัดเจน ผลงานเคยได้รับรางวัลเหรียญทอง เหรียญเงิน และเหรียญทองแดงจากการแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติหลายครั้ง และเป็นศิลปินที่ได้รับเกียรติให้เขียนภาพประกอบหนังสือพระมหากษัตริย์ราชินีพินธนีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นอกจากนี้อาจารย์พิชัย นิรันดร์ ได้ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติมาตั้งแต่สมัยที่รับราชการที่กรมศิลปากร เป็นอาจารย์สอนศิลปะโดยสั่งสอนลูกศิษย์ และค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาความคิดของตัวเอง และสร้างผลงานให้กับหน่วยราชการหลายแห่ง เป็นกรรมการพิจารณาตัดสินผลงานศิลปกรรมในระดับชาติหลายครั้ง รวมทั้งเป็นวิทยากรและที่ปรึกษาในด้านศิลปะมาโดยตลอดนอกจากนั้น ยังได้จัดทำบ้านพักและห้องปฏิบัติงานส่วนตัวให้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณชนที่สนใจโดยทั่วไปเข้าชม แลกเปลี่ยนความรู้อีกด้วย นับเป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะและทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ และสังคม ตั้งแต่อดีตอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ประจำปีพุทธศักราช 2546

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์
2. เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านศิลปะและสร้างเสริมองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของ ประชาชนทั่วไปที่สนใจศิลปะ

ขอบเขตของการวิจัย

ข้อมูลชีวประวัติ ผลงานสร้างสรรค์และแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของอาจารย์พิชัย นิรันต์ จากการสัมภาษณ์ศิลปิน และบุคคลที่รู้จักนำองค์ความรู้มาขยายผล พัฒนาเป็นผลงานศิลปกรรมโดยศิลปิน นักเรียน นักศึกษาที่สนใจ และนำมาจัดดำเนินการในรูปแบบนิทรรศการเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้รับ

นิยามศัพท์เฉพาะ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันต์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การประชุมเพื่อหาแนวทางการรวบรวม องค์ความรู้จากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์
2. กำหนดแนวทางการดำเนินการเก็บองค์ความรู้
3. การรวบรวมข้อมูลต่างๆ อาทิ ชีวประวัติ ผลงานสร้างสรรค์ และแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของอาจารย์พิชัย นิรันต์ โดยใช้วิธีการหาข้อมูลชีวประวัติ ผลงานสร้างสรรค์
4. วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของอาจารย์พิชัย นิรันต์
5. รวบรวมองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ การนำแนวคิดและแนวทางการสร้างสรรค์มาต่อยอดงานงานสร้างสรรค์โดยคณาจารย์ นักศึกษา
6. จัดนิทรรศการผลมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

องค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของอาจารย์พิชัย นิรันต์

บทที่ 2

เอกสารและประวัติอาจารย์พิชัย นิรันต์

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

บทความการจัดการความรู้ เรื่องรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ ของคณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นเอกสารที่มีการกล่าวถึงประวัติถึงศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ และบันทึกเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการภาพผ่านผลงานของอาจารย์พิชัย นิรันต์ รวมทั้งถอดบทเรียนที่ได้จากการฟัง อาจารย์พิชัย นิรันต์ บรรยายความรู้

ประวัติอาจารย์พิชัย นิรันต์

อาจารย์พิชัย นิรันต์ เกิดเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2479 เป็นชาวกรุงเทพฯโดยกำเนิด ปัจจุบันพักอยู่บ้านเลขที่ 35 หมู่ 3 ตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ท่านเป็นบุตรชายคนโตของนายรีน และนางทองหล่อ นิรันต์ มีพี่น้องทั้งหมดรวมทั้งตัวอาจารย์ด้วยรวม 7 คน ท่านสมรสกับนางบุญศรีสมิ์ นิรันต์ สกุลเดิมบุญชัยศรีมีธิดาล้วน 4 คน อาจารย์พิชัย นิรันต์ เข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนสรรพาวุธวิทยากรมสรรพาวุธทหารเรือบางนา และระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนไพศาลศิลปยศเส โรงเรียนศิลปศึกษา (ปัจจุบันคือวิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์) เมื่อ พ.ศ.2498-2499 แล้วเข้ารับการศึกษาคณะจิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2502 จากนั้นในปี พ.ศ.2505 จึงเข้ารับราชการเป็นครูที่วิทยาลัยช่างศิลป์ จนถึงปี พ.ศ. 2522 จึงย้ายมาทำงานที่กองหัตถศิลป์ในตำแหน่งนายช่างศิลปกรรม 6 ตำแหน่งสูงสุดในสายงานราชการ คือ นายช่างศิลปกรรม 8 จากนั้นในปี พ.ศ. 2538 จึงลาออกจากราชการมาประกอบอาชีพศิลปินอิสระ

อาจารย์พิชัย นิรันต์ เป็นศิลปินคนสำคัญด้านจิตรกรรมร่วมสมัยของวงการศิลปกรรมไทย ผู้มีความมุ่งมั่นและมั่นคงในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 40 ปี โดยได้จัดแสดงผลงานศิลปกรรมทั้งในและต่างประเทศจนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ในช่วงที่จัดกิจกรรมด้านศิลปะนั้น ได้เผยแพร่ความรู้ทางด้านศิลปะในสื่อต่างๆทั้งสิ่งพิมพ์ นิตยสาร วิทยุและโทรทัศน์แก่สาธารณชนอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศิลปะร่วมสมัยของไทย อาจารย์พิชัย นิรันต์ เป็นศิลปินที่พัฒนางานศิลปะของตนเองมาโดยตลอด ด้วยปณิธานที่แน่วแน่และศรัทธาในการสร้างสรรค์ผลงาน ส่วนใหญ่ได้รับแรงบันดาลใจจากการศึกษาธรรมชาติ เพื่อค้นหาความงามและความสัมพันธ์ แล้วเสนอสาระของความจริงที่ตนเองรู้สึก จากนั้นได้พัฒนาคลี่คลายไปสู่แนวความคิดที่เป็นจินตนาการส่วนตัวมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับพุทธปรัชญาคำสอนของพระพุทธองค์สร้างผลงานด้วยความรัก และศรัทธาในพระพุทธศาสนา ใช้เทคนิควิธี

การจินตนาการที่มีทักษะฝีมือ มีคุณภาพในการสร้างสรรค์ที่ประณีตงดงาม แสดงให้เห็นพุทธิปัญญาที่มีอยู่ในตัวเองอย่างชัดเจน ผลงานเคยได้รับรางวัลเหรียญทอง เหรียญเงิน และเหรียญทองแดง จากการแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติหลายครั้ง และเป็นศิลปินที่ได้รับเกียรติให้เขียนภาพประกอบหนังสือพระมหากษัตริย์ราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

นอกจากนี้ อาจารย์พิชัย นิรันต์ ได้ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติมาตั้งแต่สมัยที่รับราชการที่กรมศิลปากร เป็นอาจารย์สอนศิลปะโดยสั่งสอนลูกศิษย์ และค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาความคิดของตัวเอง และสร้างผลงานให้กับหน่วยราชการหลายแห่ง เป็นกรรมการพิจารณาตัดสินผลงานศิลปกรรมในระดับชาติหลายครั้ง รวมทั้งเป็นวิทยากรและที่ปรึกษาในด้านศิลปะมาโดยตลอดนอกจากนั้น ยังได้จัดทำบ้านพักและห้องปฏิบัติงานส่วนตัวให้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณชนที่สนใจโดยทั่วไปเข้าชม แลกเปลี่ยนความรู้อีกด้วย นับเป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะและทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและสังคม ตั้งแต่อดีตอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ประจำปีพุทธศักราช 2546

ภาพที่ 1 อาจารย์พิชัย นิรันต์ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ปี พ.ศ.2546

อาจารย์พิชัย นิรันต์ เป็นศิลปินรุ่นใหญ่ลายครามที่มีความคิดละเอียดลออ แม้จะเคยรับราชการเป็นครูสอนศิลปะโรงเรียนช่างศิลป์และข้าราชการกรมศิลปากรมาก่อน แต่ท่านก็ไม่เคยหยุดสร้างสรรค์งานศิลปะที่ตัวเองรัก ถึงแม้การดำรงชีวิตจะเป็นไปในแนวทางศิลปินมากกว่าข้าราชการ หลังเกษียณแล้ว ท่านยังมุ่งมั่นตั้งใจเขียนรูปอยู่เคียงคู่สูง ป่าเมืองเหนือ ท่ามกลางขุนเขาสายธารธรรมชาติ ใช้ชีวิตสันโดษ สมถะเรียบง่าย โดยมักจะเดินทางไปหาสถานที่ที่สวยงามปักหลักเขียนรูป แม้เมื่อสมัยหนุ่มเคยทำงานเยี่ยงไร ปัจจุบันก็ยังคงดำเนินไปเช่นนั้น

ภาพที่ 2 ภาพถ่ายอาจารย์พิชัย นิรันต์ ณ บ้านพักซึ่งตั้งอยู่บนถนนห้วยแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

ท่านมีผลงานศิลปะด้านจิตรกรรม ประติมากรรม ได้รับรางวัลมากมายและเคยรับใช้เบื้องยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จนเป็นที่ประจักษ์มากกว่าสี่สิบปี ท่านคือผู้นำในการเขียนภาพแบบประเพณีสมัยใหม่ คิดค้นหาเทคนิคสร้างผลงานด้วยการค้นพบเอง ไม่เคยซ้ำซากอยู่กับที่ แม้จะดูเหมือนเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ทว่าต่างมุมมอง เมื่อเสพศิลป์จึงอímเอมและลึกซึ้งกินใจ โดยเฉพาะภาพดอกบัวเป็นที่คุ้นเคยจะมองปราดเดียวไม่ได้ ต้องมองอย่างเจาะจงแล้วจะเข้าไปในเกสร เพื่อค้นหาสัจธรรมปรัชญาจากมัน นั่นคือความสงบนิ่งคลี่คลายเป็นมนต์ตราสะกดใจให้เห็นแก่นพุทธปัญญาที่ส่องกระจ่างอยู่บนเฟรมผ้าใบ บ่งบอกถึงความงาม ความนุ่มนวล อ่อนหวานสงบเย็น อันเป็นคุณค่ามหาศาล มหัศจรรย์ใจจากงานจิตรกรรมของเขา

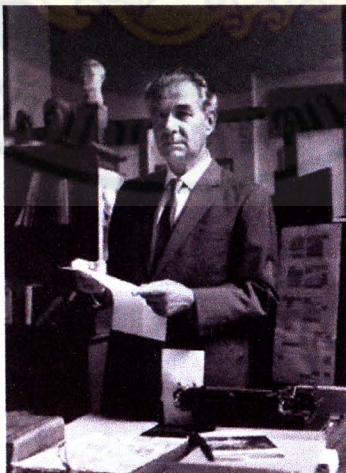
ภาพที่ 3 พุทธปัญญา ปี พ.ศ. 2441 เทคนิคสีน้ำมัน

อาจารย์พิชัย นิรันต์ เองก็ทำงานหนักตลอดเวลา มีผลงานสำคัญมากมาย ผลงานของท่านส่วนใหญ่เน้นไปทางปรัชญาของพุทธศาสนา โดยเฉพาะเรื่องสังขารม อาจารย์เคยกล่าวว่า“ผมเป็นแค่ช่างของศาสนา ไม่ใช่ทำงานด้านนี้แล้วจะบรรลु แต่ผมเป็นคนที่ศรัทธาเห็นว่าสิ่งนี้เป็นของมีค่า ผมก็คิดว่าทำงานศิลปะให้มันเป็นประโยชน์สูงสุด มันจะเป็นยังงี้ก็เอามาแฝงหลักปรัชญาของพระพุทธเจ้าไว้ มันจะดีกว่าหมายถึงว่ามันดีที่สุด”

ภาพที่ 4 พระพุทธบาท ปี พ.ศ.2520 เทคนิคสีน้ำมัน และทองคำเปลว

อาจารย์พิชัยได้สอบเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและได้พบกับ “อาจารย์ศิลป์ พีระศรี” ชาวอิตาเลียนสัญชาติไทย ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและครูสอนศิลปะในมหาวิทยาลัยศิลปากรและเป็นปูชนียบุคคลคนหนึ่งของไทยที่ได้สร้างคุณูปการในทางศิลปะจนเป็นที่รู้จักกว้างขวางจนได้รับการยกย่องว่าเป็น“บิดาแห่งศิลปะร่วมสมัยของไทย” โดย “อาจารย์ฝรั่ง”ท่านนี้เองที่คอยให้คำแนะนำ ดิชม และสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแก่อาจารย์พิชัยมาจนถึงทุกวันนี้

ภาพที่ 5 ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี

แนวทางหนึ่งของอาจารย์ฝรั่งที่ผมยึดถือมาตลอด คือ การจะพัฒนางานศิลปะให้ไปในรูปแบบใด เราจะต้องเริ่มต้นจากการเขียนภาพให้เหมือนก่อนเพื่อเป็นการฝึกฝีมือ หลังจากที่เขียนจนเหมือนหรือฝีมือดีแล้ว คราวนี้เราก็ต้องทำภาพให้เหมือนกับที่คิดไว้ในสมอง คล้ายกับว่าในสมองของเรามีความคิดเห็นอย่างไร ฝีมือเราก็จะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวตรงนั้นให้เหมือนได้ ช่างฝีมือกับศิลปิน แตกต่างกันตรงนี้จะละ ช่างฝีมือจะเหมือนนักเรียน เพราะเน้นความเหมือน เขียนงานให้ถูกต้อง แต่ศิลปินนั้นจะมีความรวดเร็ว ความแม่นยำและความแน่นอนในการทำงาน

ผลงานศิลปกรรมเพื่อพระมหากษัตริย์และราชวงศ์จักรี

พ.ศ. 2512 การแสดงศิลปกรรมรายได้ถวายเพื่ทรงบำเพ็ญพระกุศลตามพระอภัยมณี เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ เสด็จมาทรงเป็นประธานเปิด ลีโด แกลอรี

พ.ศ. 2517 ได้รับเชิญเข้าร่วมแสดงงาน “ศิลปะภาพเหมือน” จากกรมศิลปากรเพื่อเทิดพระเกียรติเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า และเป็นผู้ช่วยหัวหน้างานศิลปกรรมของกรมศิลปากร ในการออกแบบเขียนฉากบังเพลิงพระราชพิธีถวายพระเพลิง พระบรมศพพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗

พ.ศ. 2528 ได้รับเชิญเขียนภาพจิตรกรรมเทิดพระเกียรติ พระมหากษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โครงการจิตรกรรมเทิดพระเกียรติในการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี จำนวน 2 ภาพ

พ.ศ. 2535 เป็นผู้ออกแบบหุ่นจำลอง ช้างเผือก ลิงเผือก และกาเผือก ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ช้างต้น เพื่อร่วมฉลองวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระชนมายุครบ 60 พรรษา

พ.ศ. 2538 ได้รับเชิญเป็นศิลปิน 1 ใน 8 ที่ร่วมเขียนภาพประกอบหนังสือ “พระมหากษัตริย์” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ และ ได้ร่วมสนับสนุนการประกวดวาดภาพจิตรกรรม วีรกรรมหรือคุณลักษณะที่สำคัญในอดีตของทหารบก เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี จัดโดย กองทัพบก

พ.ศ. 2539 เขียนภาพจิตรกรรมพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเพื่อติดตั้งที่พิพิธภัณฑ์สถาน ณ อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กรุงเทพฯ และนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติครองราชย์ 50 ปี โดย 50 ศิลปิน ณ เดอะสโตนแกลลอเรียพลาซ่า กรุงเทพฯ และเข้าร่วมโครงการ “เฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9” เพื่อนำรายได้ไปสมทบทุนก่อตั้ง หอศิลปะร่วมสมัยเฉลิมพระเกียรติฯ หูลเกล้าฯ ถวายเป็นอนุสรณ์สถานทางศิลปวัฒนธรรม และอำนวยความสะดวกด้านจิตใจแก่ประชาชน จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผลงานที่อาจารย์ได้ทำไว้ ยังมีผลงานศิลปกรรมเพื่อพระพุทธศาสนา เพื่อช่วยเหลือสังคม ผลงานที่ได้รับคัดเลือกไปเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในต่างประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ.2506 จนถึงปัจจุบันและงานแสดงศิลปกรรมครั้งสำคัญภายในประเทศอีกนับครั้งไม่ถ้วน

รางวัลและเกียรติคุณ

พ.ศ. 2503 รางวัลเกียรตินิยมอันดับ 3 เหรียญทองแดง (ประเภทจิตรกรรม) จากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2504 รางวัลเกียรติคุณอันดับ 2 เหรียญเงิน (ประเภทจิตรกรรม) จากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 12 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2506 รางวัลเกียรติคุณอันดับ 1 เหรียญทอง (ประเภทจิตรกรรม) จากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 14 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2507 รางวัลเกียรติคุณอันดับ 3 เหรียญทองแดง (ประเภทจิตรกรรม) จากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 15 กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2538 ได้รับพระราชทานเหรียญพระมหากษัตริย์มหาชนกทองคำ พระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ

พ.ศ. 2543 ได้รับเกียรติเชิดชูเป็นนักศึกษาเก่าดีเด่น จากมหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2546 ได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะ (วิจิตรศิลป์) จิตรกรรม จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2550 อาจารย์พิชัย นิรันต์ จะเปิดแสดงนิทรรศการชุด "อุดมมะ จตุ ที่เป สูงสุดในสี่ทวีป" ร่วมกับอศวิณีย์ หวานจริง (นิรันต์) (ลูกสาว) และอุดม หวานจริง (ลูกชาย) ในวันเสาร์ที่ 6 ตุลาคม 2550 เวลา 14.00 น. ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ โดยมีคุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช ให้เกียรติเป็นประธานในพิธี

พ.ศ. 2554 อาจารย์พิชัย นิรันต์ จะเปิดแสดงนิทรรศการชุด "จิตตสังขาร" นิทรรศการผลงานของ "อาจารย์พิชัย นิรันต์" ศิลปินแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นการแสดงงานศิลปะที่อาจารย์ได้สร้างสรรค์ไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งภาพสีน้ำมัน งานสื่อผสม และประติมากรรมหลากหลายวัสดุและวิธีการในรูปแบบศิลปะร่วมสมัย พิธีเปิดวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2554 เวลา 18.00 น. ณ หอศิลป์ฯ หลีกภัย เป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการ

นิทรรศการแสดงองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์
ในวันที่ 27 มิถุนายน 2560

โดยได้รับเกียรติจากอาจารย์พิชัย นิรันต์ มาบรรยายเรื่องราว และการสร้างสรรค์ผลงานให้นักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจรับฟัง ในวันที่ 27 มิถุนายน 2560 ณ ห้องแสดงนิทรรศการคณะศิลปวิจิตร ศาลายา

ภาพที่ 6 ภาพโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 7 ภาพบรรยากาศห้องนิทรรศการ ณ คณะศิลปวิจิตร ศาลายา

คณะกรรมการในการจัดงานครั้งนั้นได้เก็บข้อมูลจากการบรรยายความรู้จากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์ พิชัย นิรันดร์ โดยเนื้อหาสาระบางส่วนที่สำคัญ อาจารย์พิชัย ท่านได้เล่าถึงการใช้สื่อนั้นขึ้นอยู่กับการคิดจิตใจที่จะกำหนดผลลัพธ์ของงานที่อยากจะให้เป็น ตอนที่ท่านยังเด็กท่านชอบดูรูปที่เพื่อนซื้อที่ตีและราคาแพงจากต่างประเทศแล้วมาแบ่งกันใช้ ท่านได้เข้าไปเรียนที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและเป็นลูกศิษย์ของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีชาวอิตาลี ได้รับการสอนศิลปะและแนวคิดทางศิลปะในสไตล์ยุโรป ศาสตราจารย์ศิลป์เป็นผู้ที่อุทิศตนเองช่วยเหลือนักศึกษาที่เรียนดีแต่ยากจน คุณพิชัยก็เป็นหนึ่งในนักศึกษากลุ่มนั้นที่ศาสตราจารย์ศิลป์ช่วยเหลือทางการเงินโดยการหาทุนการศึกษาค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์วาดรูปจากบุคคลภายนอก ศาสตราจารย์ศิลป์ต้องการให้คุณพิชัยจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยและเป็นศิลปินที่ดีในอนาคตเพราะศาสตราจารย์ศิลป์มองเห็นความมุ่งมั่น ความมุ่งมั่นความคิดสร้างสรรค์และพรสวรรค์ทางศิลปะที่ท่านทำได้ยาก

ภาพที่ 8 ภาพชื่อ “จุดจบ” ขนาด 60 x 80 ซม.
รางวัลศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 11 เหรียญทองแดง

อาจารย์พิชัยได้รับเหรียญทองแดงสาขาจิตรกรรมจากงานประกวดศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 11 ตอนที่ท่านยังเป็นนักศึกษาในปี พ.ศ. 2503 ชื่อของภาพเขียนชิ้นนั้นคือ “จุดจบ (The End)” ศาสตราจารย์ศิลป์กล่าวกับแขกที่มาในงานนิทรรศการและกล่าวชื่นชมว่า “เราเชื่อว่าศิลปินหนุ่มผู้นี้มีคุณสมบัติ ซึ่งถ้าได้นำออกมาใช้แล้วก็อาจทำงานศิลป์ได้ดียิ่ง” (ประโยคนี้ได้รับการบันทึกจากศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีจากสูจิบัตรงานประกวดศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 12 ปีพ.ศ. 2504) เมื่องานนิทรรศการปี พ.ศ.2503 จบลง อาจารย์ศิลป์ได้นำภาพนี้ไปแขวนในสำนักงานที่มหาวิทยาลัยศิลปากรและในตอนนี้ภาพนี้ก็ยังคงอยู่ที่เดิม

ภาพที่ 9 ภาพห้องทำงานศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี

“งานสร้างสรรค์ทางศิลปะของผมทุกชิ้นมีจุดประสงค์สำคัญที่จะแสดงวิธีการคิดที่รวบรวมการสอน ศีลธรรมจากศาสนาอื่นๆ และปรัชญาพระพุทธศาสนาในรูปแบบของงานศิลปะที่ส่งเสริมการคงอยู่ของสังคมที่สงบสุข ผมสร้างงานศิลปะเพื่อค้นหาความงดงาม สนุกสนานสำหรับความสุขเพื่อจิตวิญญาณของผมและสังคมให้มีโอกาสชื่นชมงานศิลปะมากขึ้น วิธีการของการสร้างสรรค์ของผมอาจเป็นแนวทางที่เรียบง่ายสำหรับศิลปินรุ่นใหม่ให้นำไปขยายและปรับปรุงเพื่ออนาคตที่ดีกว่า ศิลปะเป็นผลผลิตจากสมองและความขยันคิดพิจารณา ศิลปะช่วยฝึกฝนใจของมนุษย์ให้มีความอ่อนโยนและดีงามในความคิดของผมแล้วถ้าคนเราไม่มีศิลปะก็คงจะไม่ต่างอะไรกับสัตว์เลย ศิลปะนั้นเหมือนเป็นลัทธิความเชื่อหรือแม้กระทั่งศาสนาแห่งโลกที่สามารถสร้างสันติภาพให้กับมนุษยชาติทั้งมวลได้” การบรรยายดังกล่าวมีผลการตอบรับที่ดีในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้แก่นักศึกษาตลอดจนคณาจารย์และศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นรินต์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และรวบรวมองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นรินต์ อันนำไปสู่การพัฒนาเพื่อสร้างเสริมองค์ความรู้ใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะต่อไป ซึ่งผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ เป็นศิลปินคนสำคัญด้านจิตรกรรมร่วมสมัยของวงการศิลปกรรมไทย ผู้มีความมุ่งมั่นและมั่นคงในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า 40 ปี การรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นรินต์” จะเป็นประโยชน์ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะให้นักศึกษาซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ของตนเองต่อไป โดยกำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมการเก็บองค์ความรู้ดังกล่าว

กำหนดแนวทางการดำเนินการเก็บองค์ความรู้

1. การเก็บองค์ความรู้ในรูปแบบเอกสารสิ่งพิมพ์ ข้อมูลช่วงที่ 1 และช่วงที่ 2 มาจัดการให้เป็นหมวดหมู่ตามที่ได้กำหนดไว้ ได้แก่ ชีวิตประวัติ, แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม, ผลงานสร้างสรรค์ของอาจารย์พิชัย นรินต์ และบันทึกเทปที่ได้จากการบรรยายเรื่องราว และการสร้างสรรค์ผลงาน
2. การเก็บองค์ความรู้ในรูปแบบ DVD
3. การเก็บองค์ความรู้ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์คณะฯ เฟสบุ๊คของคณะศิลปวิจิตร ตลอดจนเว็บไซต์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การดำเนินการวิจัย/การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการกำหนดแนวทางการรวบรวม องค์ความรู้จากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ คณะทำงานมีการประชุมเพื่อหาข้อมูลในการแสวงหาองค์ความรู้ และแนวทางการรวบรวม องค์ความรู้จากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ โดยมีการระดมความคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ในการดำเนินงานสร้างและแสวงหาความรู้ โดยมีการกำหนดแนวทางการดำเนินการเก็บองค์ความรู้ดังกล่าว เป็น 2 ช่วง ดังนี้ ช่วงที่ 1 การรวบรวมข้อมูลต่างๆ อาทิ ชีวิตประวัติ ผลงานสร้างสรรค์ และแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของ อาจารย์พิชัย นิรันต์ โดยใช้วิธีการหาข้อมูลชีวิตประวัติ ผลงานสร้างสรรค์ และแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของอาจารย์พิชัย นิรันต์ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยคณะวิจัยในกลุ่มแบ่งหน้าที่ให้ข้อมูลและกำหนดเวลา โดยมีการบันทึกข้อมูล ซึ่งข้อมูลของคณะกรรมการได้จากสื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากหนังสือ “จิตตสังขาร” เป็นหนังสือที่เผยแพร่การจัดนิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติฯ การแสดงงานศิลปะที่อาจารย์ได้สร้างสรรค์ไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และช่วงที่ 2 การรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้จากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ จากช่วงที่ 1 นำมาประมวลและจัดนิทรรศการแสดงองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ และรวบรวมความรู้จากการฟังบรรยายเรื่องราว และการสร้างสรรค์ผลงานโดยศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ ณ ห้องแสดงนิทรรศการคณะศิลปวิจิตร ศาสดาฯ ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการบรรยายความรู้ดังกล่าว

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ศิลปิน นักเรียน นักศึกษา ผู้ใกล้ชิดศิลปิน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การรวบรวมข้อมูลต่างๆ อาทิ ชีวิตประวัติ ผลงานสร้างสรรค์ และแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของ อาจารย์พิชัย นิรันต์ โดยใช้วิธีการหาข้อมูลชีวิตประวัติ ผลงานสร้างสรรค์ ขั้นตอนนี้เป็นการจัดทำสรุปองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ได้จากข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ รวมถึงข้อมูลจากการฟังบรรยายและสัมภาษณ์ศิลปิน โดยการเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ และเข้าใจง่าย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับศิลปิน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นในนิทรรศการ

ภาพที่ 10 คณะศิลปินจิตรกรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นริณต์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

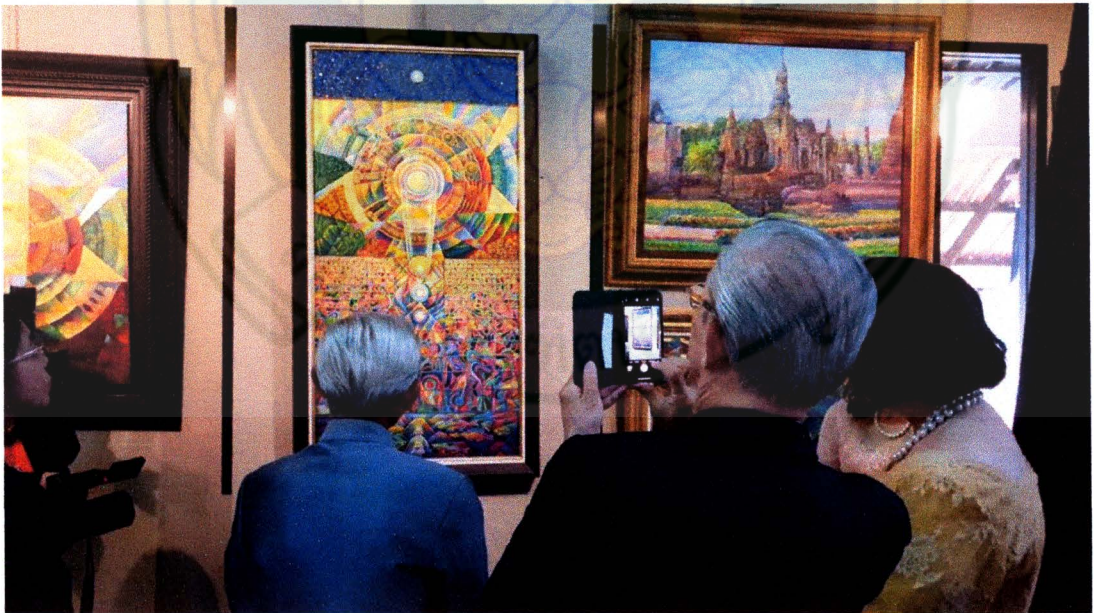
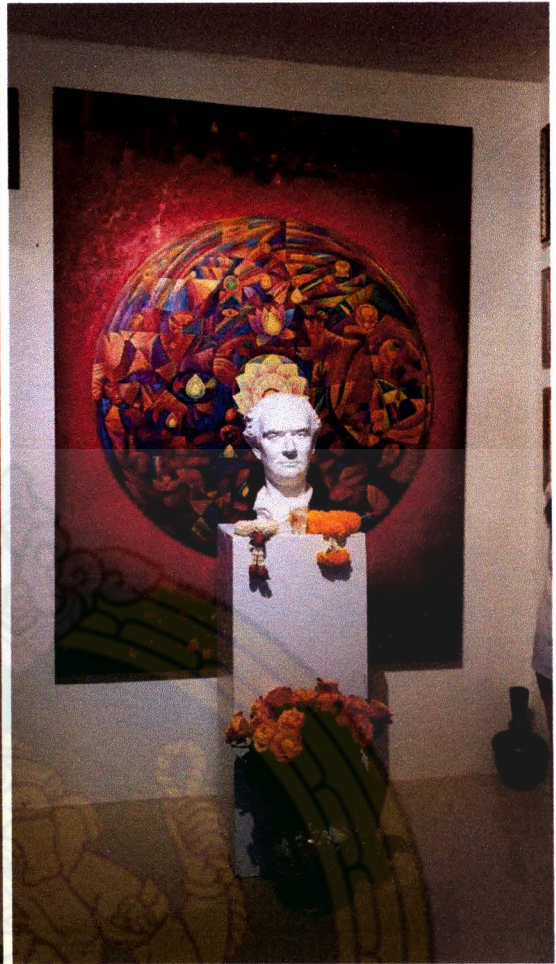
ภาพที่ 11 คณะศิลปินจิตรกรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 12 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันดร์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะ (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 13 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นิรันต์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 14 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นรินทร์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะ (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 15 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นีรันต์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ภาพที่ 16 คณะศิลปวิจิตรร่วมงานพิธีเปิดบ้านศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นริณด์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2546 เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562 ณ ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมของอาจารย์พิชัย นริณด์ โดยกำหนดลักษณะการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ ตามลักษณะผลงาน ศิลปกรรมเพื่อพระพุทธศาสนา
2. การวิเคราะห์ ตามลักษณะผลงานศิลปะร่วมสมัย
3. การวิเคราะห์ ตามลักษณะวิถีชีวิตของศิลปิน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

รวบรวมองค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์การนำแนวคิดและแนวทางการสร้างสรรค์มาต่อยอดงานสร้างสรรค์ โดยคณาจารย์ นักศึกษา ที่ได้รับจากข้อมูลประวัติและการรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากศิลปินแห่งชาติ อาจารย์พิชัย นริณด์ ท่านได้ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติมาตั้งแต่สมัยที่รับราชการที่กรมศิลปากร เป็นอาจารย์สอนศิลปะโดยสั่งสอนลูกศิษย์ และค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาความคิดของตัวเอง และสร้างผลงานให้กับหน่วยราชการหลายแห่ง เป็นกรรมการพิจารณาตัดสินผลงานศิลปกรรมในระดับชาติหลายครั้ง รวมทั้งเป็นวิทยากรและที่ปรึกษาในด้านศิลปะมาโดยตลอดนอกจากนั้น ยังได้จัดทำบ้านพักและห้องปฏิบัติงานส่วนตัวให้เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้แก่สาธารณชนที่สนใจโดยทั่วไปเข้าชมแลกเปลี่ยนความรู้อีกด้วย นับเป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะและ

ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและสังคมตั้งแต่อดีตอย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้เห็นถึงการทำงานศิลปะของท่านที่มีอยู่ตลอดเวลา และเมื่อได้เห็นผลงานของอาจารย์พิชัย นิรันต์ แล้วก็คงจะยอมรับว่า อาจารย์พิชัย นิรันต์ คือ จิตรกรอันคู่ควรแก่การยกย่องในยุคปัจจุบันนี้ และทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นคุณสมบัติของจิตรกรที่ดีครบถ้วนในตัว และแม้ในผลงานเหล่านี้ด้วยแล้ว อาจกล่าวได้ว่าอาจารย์พิชัยเป็นจิตรกรไทย ผู้รักและมีเจตจำนงอันแรงกล้า ที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้ดีเด่นทั้งฝีมือ เทคนิค และความคิดให้เป็นທີ່ประจักษ์ชัด ซึ่งผู้ที่สร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ โดยเฉพาะนักศึกษาศิลปะควรเอาเป็นแบบอย่างในความขยันสร้างสรรค์ผลงานเป็นอย่างยิ่ง เพื่อใช้ในการพัฒนาผลงานของตนเอง และนำมาเผยแพร่ในรูปแบบนิทรรศการ

บทที่ 4

การวิเคราะห์องค์ความรู้จากผลงานสร้างสรรค์ของ นายพิชัย นิรันต์

ประวัติการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของ นายพิชัย นิรันต์

ชีวิตในวัยเยาว์ของนายพิชัย นิรันต์ ใกล้ชิดศิลปะมาตลอด เนื่องจากบิดารอ.รีน นิรันต์ รน.แม้จะรับราชการทหารแต่มีความสามารถพิเศษทางศิลปะ ทั้งลายเส้นและการแกะสลัก ทำให้ได้รับประสบการณ์ด้านศิลปะจากบิดาที่สืบสายเลือดจากปู่ พ.จ.อ.เริ่ม นิรันต์ รน.ซึ่งมีความสามารถทางช่างสิบหมู่มาตั้งแต่เด็ก นายพิชัย นิรันต์ เคยติดตามบิดาไปแหงหยวกประดับเมรุตามวัดต่างๆ การติดตามบิดาไปแกะสลักแหงหยวกเป็นประจำ เป็นเหตุให้นายพิชัย นิรันต์ ซึมซับความงามทางศิลปะไปโดยไม่รู้ตัว

ชีวิตที่แวดล้อมในกรมทหารเมื่อวัยเด็กทำให้นายพิชัย นิรันต์ ใฝ่ฝันที่จะเป็นทหารเรือเหมือนบิดา จึงฝึกซ้อมร่างกายเพื่อเตรียมสอบแข่งขัน แต่ประสบอุบัติเหตุแขนหักเสียก่อน บิดาจึงพาไปฝึกด้านศิลปะที่มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อเตรียมเข้าเรียนในโรงเรียนศิลปศึกษา (คือ วิทยาลัยช่างศิลป์ในปัจจุบัน) และสามารถสอบเข้าเรียนต่อได้ในรุ่นที่ 3

การเรียนศิลปะถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตของนายพิชัย นิรันต์ งานศิลปะช่วงนี้เป็นไปตามแบบแผนตำราเรียน คือ การวาดภาพเหมือนจริง ซึ่งมีทั้งเทคนิคสีน้ำและสีน้ำมัน เมื่อจบจากโรงเรียนศิลปศึกษาแล้ว ได้สอบเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากรในยุคท้ายๆของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ณ ที่นี้เองด้วยสภาพแวดล้อมจากครูอาจารย์ และรุ่นพี่ที่ต่างให้ความเมตตา โดยเฉพาะศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี คอยให้คำแนะนำติชมงานศิลปะของนายพิชัย นิรันต์ อยู่เสมอๆ จึงเป็นแรงผลักดันให้ความสามารถด้านการสร้างสรรค์ศิลปะของนายพิชัย นิรันต์ เริ่มปรากฏ เป็นผลงานที่มีแนวคิดสร้างสรรค์มากกว่าเป็นแค่ภาพเหมือนจริงในยุคแรกโดยยึดหลักการทำงานตามแนวทางของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่ให้คำแนะนำเสมอว่า

"การจะพัฒนางานศิลปะให้ไปในรูปแบบใด เราจะต้องเริ่มต้นจากการเขียนภาพให้เหมือนก่อนเพื่อเป็นการฝึกฝีมือหลังจากผู้เขียนเขียนจนเหมือน คราวนี้เราก็ต้องทำให้เหมือนในสมอง คล้ายกับว่าในสมองของเรามีความคิดเห็นอย่างไร ฝีมือเราก็จะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวตรงนั้นให้เหมือนได้ผลงานที่ได้จึงเป็นอมตะ"

ผลงานของนายพิชัย นิรันต์ จึงมีเนื้อหาแห่งความทรงจำในวัยเด็ก ที่สะท้อนความเป็นไทยไม่ว่าจะเป็น ภาพดอกบัว หรือซากปรักหักพังตามวัดวาอารามต่างๆ ประกอบกับแนวคิดสร้างสรรค์ร่วมสมัยซึ่งมีลีลาของสีเส้นที่ แต่งแต้มอย่างมีชีวิตชีวา ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี จึงได้นำผลงานจิตรกรรมของนายพิชัย นิรันต์ ส่งเข้าประกวด ในงานศิลปกรรมแห่งชาติปี พ.ศ. 2503 ได้รับรางวัลเกียรตินิยมอันดับ 3 เหรียญทองแดง ต่อมาพ.ศ 2504 ได้รับ รางวัลเกียรตินิยมอันดับ 2 เหรียญเงินและพ.ศ 2506 นายพิชัย นิรันต์ ได้รับรางวัลเกียรตินิยมอันดับ 1 เหรียญทองในปี พ.ศ. 2507 ได้รับรางวัลเกียรตินิยมอันดับ 3 เหรียญทองแดง จากนั้นนายพิชัย นิรันต์ ก็ไม่ได้ส่งผลงาน เข้าประกวดอีกเลย

ระหว่างการสร้างสร้งงานดังกล่าวนายพิชัย นิรันต์ เริ่มสนใจศึกษาเรื่องของศาสนาพุทธอย่างจริงจัง โดยศึกษาทั้งผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับศาสนาในอดีตยุคต่างๆ หาความหมายแฝงเร้น ตลอดจนแก่นแท้ ของศาสนา พร้อมกับศึกษาธรรมชาติแสวงหาความงามและสัจจะจากธรรมชาติ พัฒนาคลี่คลายจนพบแนวทาง เฉพาะตน ด้วยการใช้น้ำมันสร้างภาพจิตรกรรมที่แปลกใหม่ได้สำเร็จ และใช้กรรมวิธีนี้สร้างงานศิลปะตามแนวคิด และความต้องการของตนเองผลงานชื่อ"ผนังและความศรัทธา"ได้รับรางวัลเกียรตินิยมอันดับ 1 เหรียญทอง ประเภทจิตรกรรม เป็นเครื่องยืนยันถึงการค้นพบแนวทางใหม่ได้เป็นอย่างดี ทั้งได้สร้างงานที่แสดงถึงความศรัทธา ต่อพุทธศาสนา เช่น รูปพระพุทธรูป พระธรรมจักร และเศียรพระพุทธรูป แล้วยังได้รับแรงบันดาลใจจากพุทธ ปรัชญาคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยนายพิชัย นิรันต์ ต้องการนำเสนอเนื้อหาของพุทธปรัชญามากกว่าเสนอเพียง รูปแบบ นับเป็นศิลปินผู้หนึ่งที่มีความพร้อม ทั้งความคิดและทักษะทางฝีมือ ในด้านความคิดนั้นพุทธปรัชญาและ การตีความคำสอนของพระพุทธเจ้า เป็นแนวทางนำความคิดของตนตลอดมาส่วนความชำนาญทางเทคนิคและ ความรู้ทางศิลปะก็เช่นกัน นายพิชัย นิรันต์ได้รับการศึกษาและฝึกฝนมาเป็นอย่างดีผลงานจิตรกรรมจึงมีคุณค่าใน ตัวเองบ่งบอกถึงปณิธานและความศรัทธาในการสร้างสร้งงานศิลปะว่าการเขียนรูปอย่างน้อยที่สุดต้องมีประโยชน์ ต่อสังคม ไม่ใช่เขียนรูปเพื่อให้สวยไว้ประดับข้างฝาผนังเป็นเพียงภาพเขียนที่ดูธรรมดาไม่ได้ให้ผู้เสพเกิดประโยชน์อัน ไตผลงานสร้างสร้งของนายพิชัย นิรันต์ จึงไม่ใช่มีแต่ความสวยงามเท่านั้น แต่เป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความ รุ่งโรจน์ทางพุทธปัญญาของศิลปินคนสำคัญผู้หนึ่งของไทย

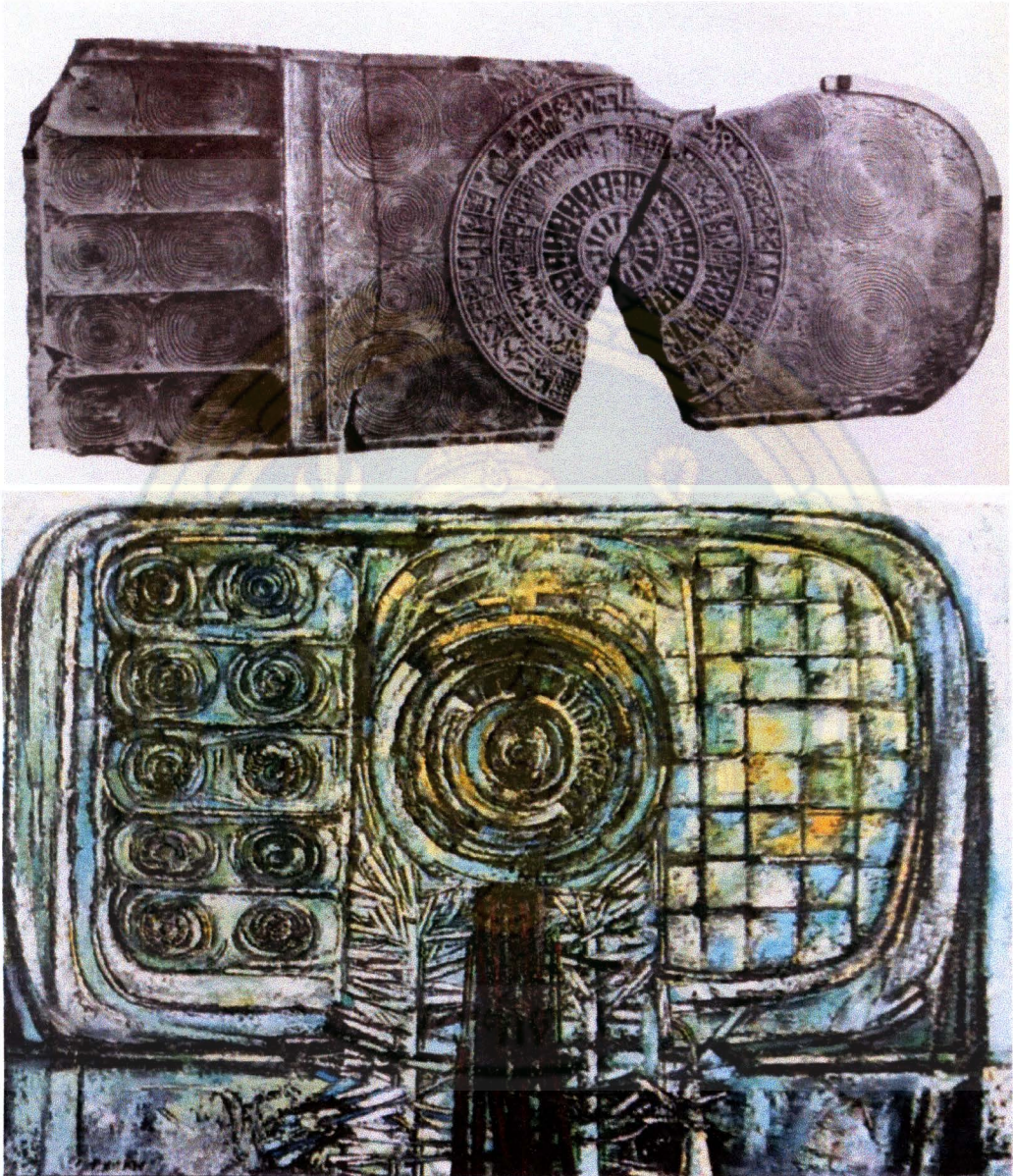
ผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสานกับรูปแบบของศิลปะ ตะวันตก ผสมกับพลังสร้างสรรค์ในการแสดงออกส่วนบุคคล

(คัดจากบทความในหนังสือศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2546 – สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม)

แรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า

บ่อเกิดแห่งแรงบันดาลใจได้คิดในการสร้างสรรค์ศิลปะของข้าพเจ้า เกิดจากการสร้างสรรค์งานศิลปะที่ต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 50 ปี

อิทธิพลของศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ ลายจาลักศิลา พระพุทธรบาท สมัยสุโขทัย ก่อนพ.ศ.1800 เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานในระยะแรก

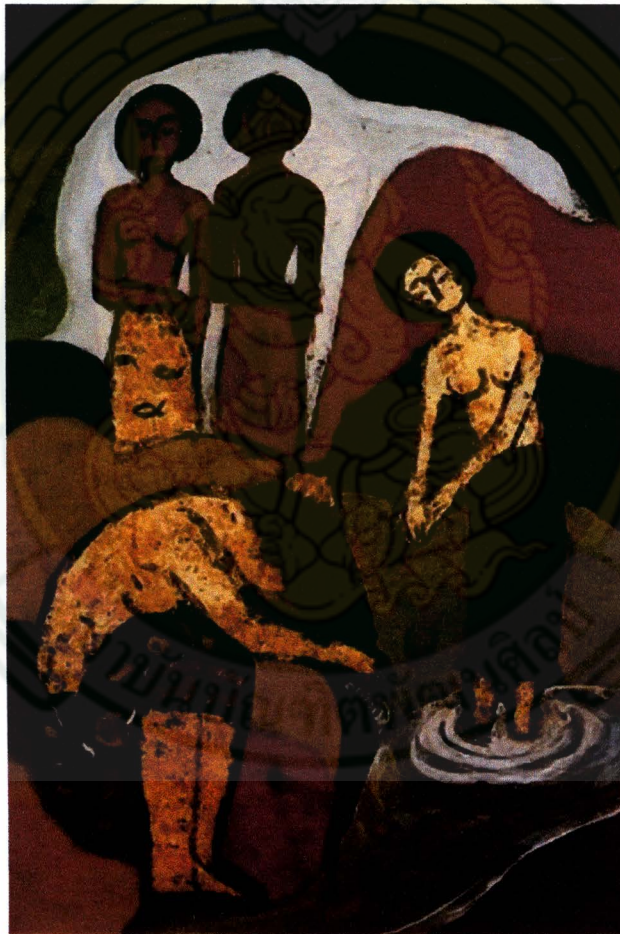

ภาพที่ 17 ผนังและความศรัทธา พ.ศ.2506

ผลงานในระยะแรก

เกิดจากการที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ใช้แนวทางการสอนลูกศิษย์ ในสมัยนั้นโดยนำหลักการและการศึกษาแบบอะคาเดมิกอาร์ต ที่ถูกต้องตามหลักสากล ได้แก่การฝึกฝนในการศึกษาความงามความจริงจากธรรมชาติด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ อาทิ การวาดเส้น การเขียนภาพทั้งสีน้ำ สีฝุ่น สีน้ำมัน จากแบบที่จัดให้ในห้องปฏิบัติงานและการวาดภาพนอกสถานที่ นอกจากนั้นยังมีวิชาที่สำคัญเช่นการศึกษาทฤษฎีแสงเงา ทฤษฎีสี กายวิภาค ประวัติศาสตร์ศิลป์ทั้งตะวันตกและตะวันออก และประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทยสมัยต่าง

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ให้ความสำคัญในการนำรูปแบบและลักษณะเฉพาะของศิลป์ไทย โดยให้ลูกศิษย์ของท่านนำมาใช้การเป็นแนวคิดและรูปแบบการพัฒนาผลงานของแต่ละบุคคล โดยในรุ่นแรกได้มีลูกศิษย์หลายท่านที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานจนประสบผลสำเร็จมีชื่อเสียง อาทิ ชลูด นิ่มเสมอ, ประสงค์ ปัทมานุช, มานิตย์ ภู่อารีย์, ดำรง วงศ์อุปราช, ถวัลย์ ดัชนี, อังคาร กัลยาณพงศ์, พิชัย นิรันดร์

ภาพที่ 18 สงกรานต์

ชลูด นิ่มเสมอ

ภาพที่ 19 หมู่บ้านชาวประมง
ดำรง วงศ์อุปราช

ภาพที่ 20 วัดโพธิ์
ประสงค์ ปัทมหนู

ภาพที่ 21 ไม่มีชื่อ
ถวัลย์ ดัชนี

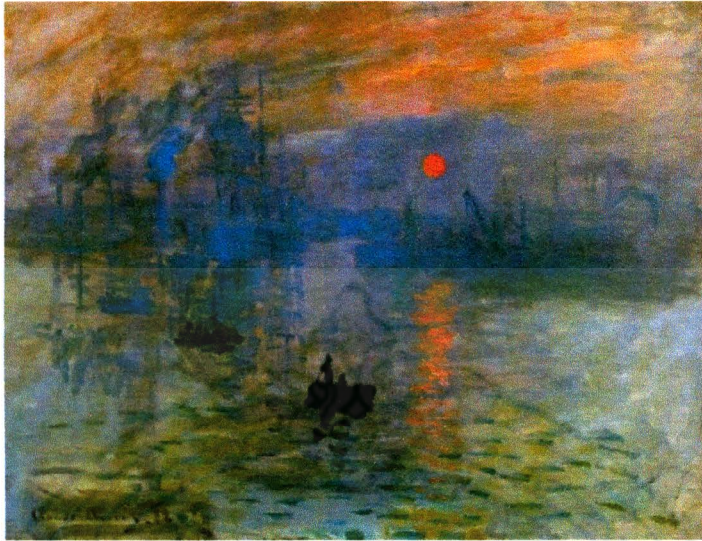
ภาพที่ 22 สัมมาทิฐิ
อังคาร กัลป์ยานพงศ์

ภาพที่ 23 เพื่อนร่วมรุ่นสมัยเรียนกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี มหาวิทยาลัยศิลปากร
(แถวหน้า) อังคาร กัลยาณพงศ์ พิชัยนรินทร์
(แถวหลัง) อรรถวิ ศรีสวัสดิ์ อนันต์ ปาณินท์
สถานที่บ้านวัดตี่ดวด ฝั่งธนฯ

อิทธิพลศิลปะสมัยใหม่ที่เป็นแรงบันดาลใจ ที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้นำมาเป็นตัวอย่างในการสอน ในขณะนั้น ได้แก่ ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ ลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ ลัทธิคิวบิสม์ ลัทธินามธรรม

ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism)

ภาพที่ 24 “Impression, Sunrise” (ค.ศ. 1872-1873) โดย โคลด โมเนท์
(ที่มา : <http://pirun.ku.ac.th/~b521080392/5Impressionism%20Art.html>)

ลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism)

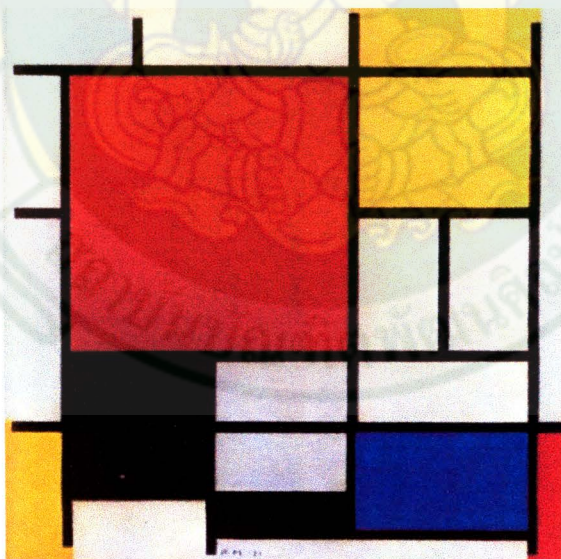
ภาพที่ 25 The Wake Up Call to Fall Asleep
ผลงานของ ซัลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dalí)
(ที่มา : <https://board.postjung.com/1065598>)

ลัทธิคิวบิสม์

ภาพที่ 26 ภาพผู้หญิงร้องไห้ ผลงานของ ปิกาสโซ (Picasso)
(ที่มา : <http://finratirat.blogspot.com/2015/02/Cubism.html>)

ลัทธินามธรรม (Abstractism)

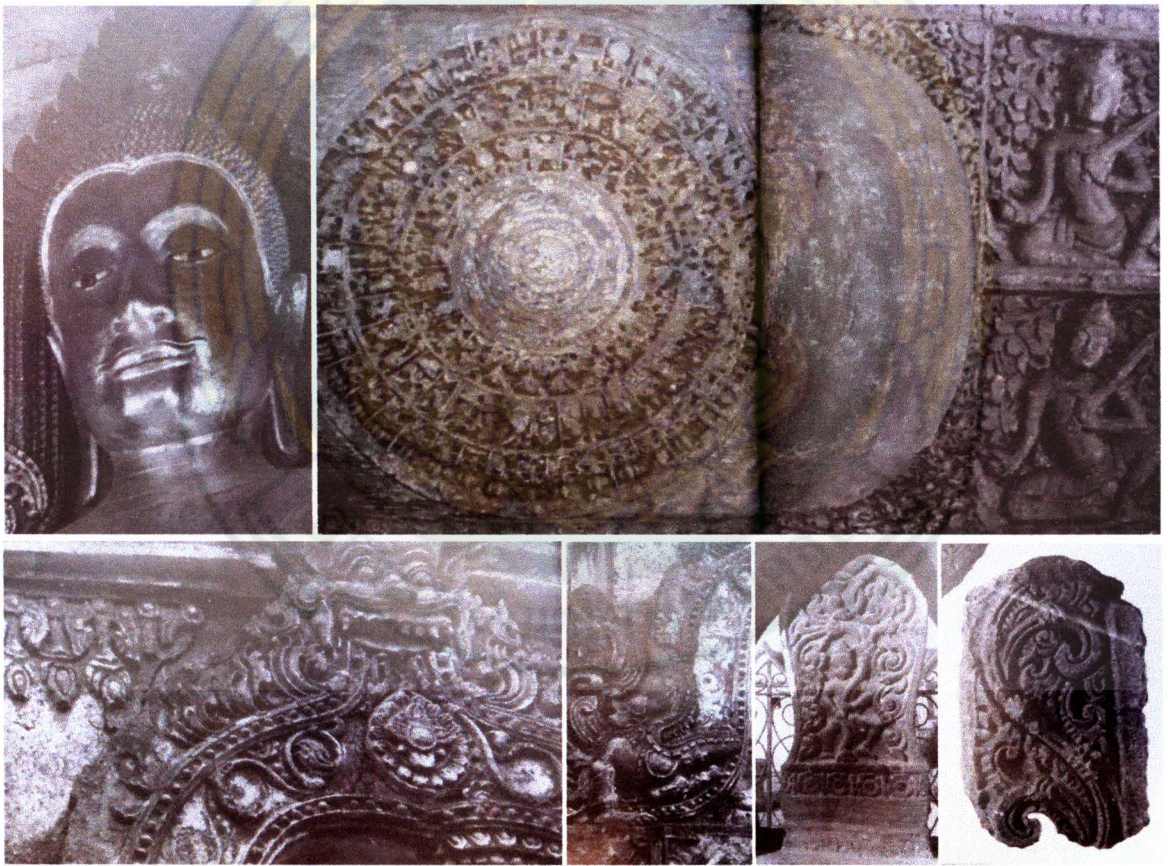
ภาพที่ 27 Composition with red yellow blue and black, 1921
ผลงานของพีท มอนเดรียน (Piet Mondrian)
(ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%>)

จากอิทธิพลของศิลปะสมัยใหม่ของตะวันตก ทำให้ผลงานของศิลปินไทยในยุคสมัยนั้นได้ใช้เป็นรูปแบบในการสร้างสรรค์ และผสมผสานกับศิลปะไทยสมัยต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล มีความแตกต่างจากศิลปินจากตะวันตกในช่วงขณะนั้น

ภาพที่ 28 ตัวอย่างผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจ ได้รับอิทธิพลของศิลปะสมัยใหม่ตะวันตกมาผสมผสานกับศิลปะไทยแบบประเพณี จนเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะที่มีลักษณะเฉพาะบุคคล

ผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสานกับรูปแบบของศิลปะตะวันตก ผนวกกับพลังสร้างสรรค์ในการแสดงออกส่วนบุคคล

ภาพที่ 29 ตัวอย่างผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสานกับรูปแบบของศิลปะตะวันตก ผนวกกับพลังสร้างสรรค์ในการแสดงออกส่วนบุคคล

ภาพที่ 30 ตัวอย่างผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสานกับรูปแบบ
ของศิลปะตะวันตก ผสมกับพลังสร้างสรรค์ในการแสดงออกส่วนบุคคล

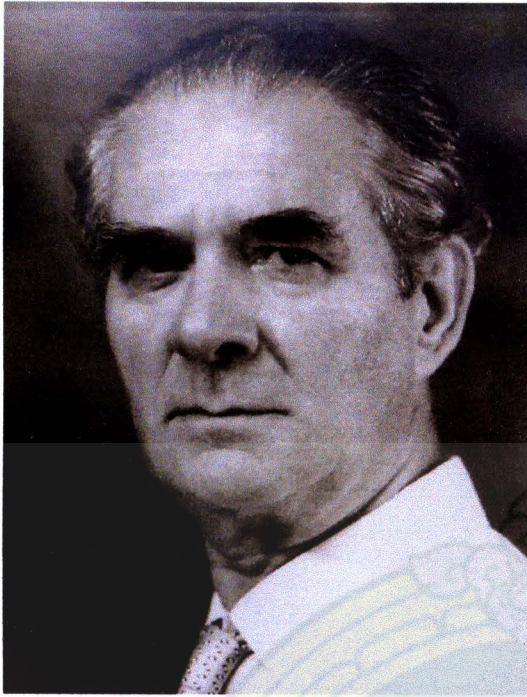
ภาพที่ 31 ตัวอย่างผลงานศิลปกรรมไทยในสมัยประวัติศาสตร์ที่ใช้เป็นแรงบันดาลใจในการผสมผสานกับรูปแบบของศิลปะตะวันตก ผูกกับพลังสร้างสรรค์ในการแสดงออกส่วนบุคคล

เริ่มต้นระยะแรก เป็นการศึกษานอกห้องทำงาน คือ การเขียนภาพทิวทัศน์ ทุ่งนา ป่าเขา ทะเล และธรรมชาติใต้ทะเล หมู่บ้านชาวประมงชายทะเล ผลงานที่โดดเด่นในระยะแรก คือ ยุคฟอสซิล (fossil) ได้เข้าป่า เมืองกาญจนบุรี และพบซากฟอสซิลที่มีปลา และใบไม้อยู่ในแผ่นหินปูน มีความงดงามประทับใจ จึงได้สร้างสรรค์เป็นงานจิตรกรรมหลายรูปแบบ และได้นำรูปแบบฟอสซิลมาประยุกต์ผสมกับความคิดในแนวปรัชญาของศาสนาพุทธ คือแนวความคิดแห่ง การเกิด แก่ เจ็บ ตาย การสร้างสรรค์ศิลปะในยุคนี้เป็นภาพเชิงความคิด ทางพุทธปัญญา แตกต่างกันหลายรูปแบบ

(แรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนายพิชัย นริณด์ “จิตตสังขาร”)

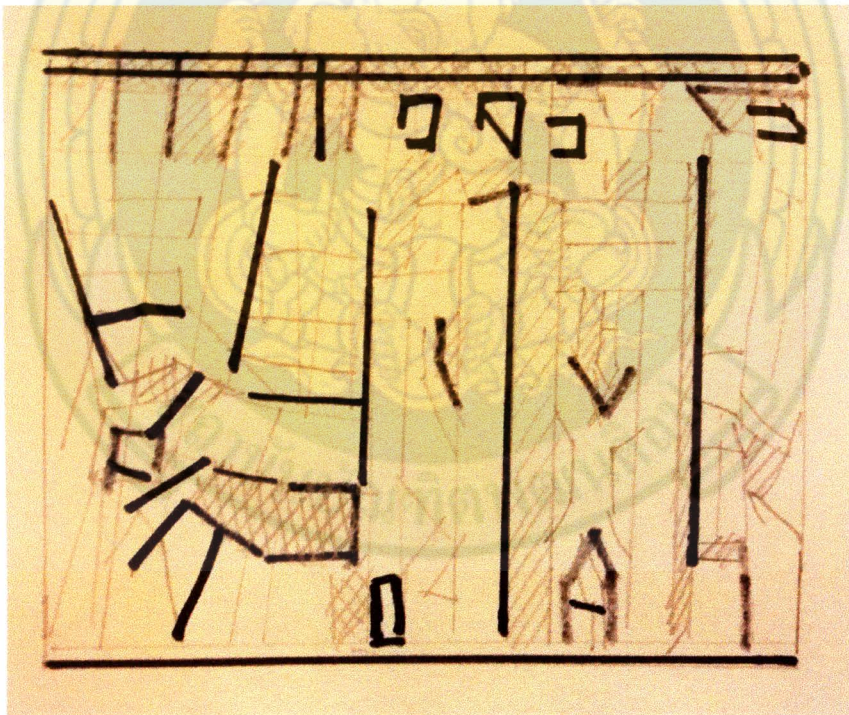
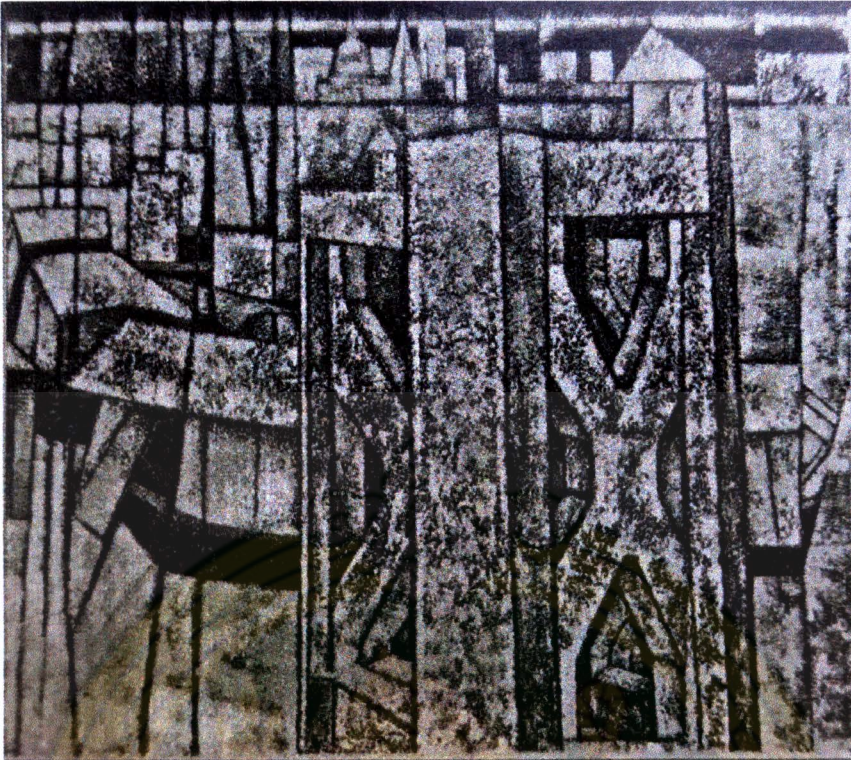

ภาพที่ 32 เริ่มต้นระยะแรก เป็นการศึกษานอกห้องทำงาน

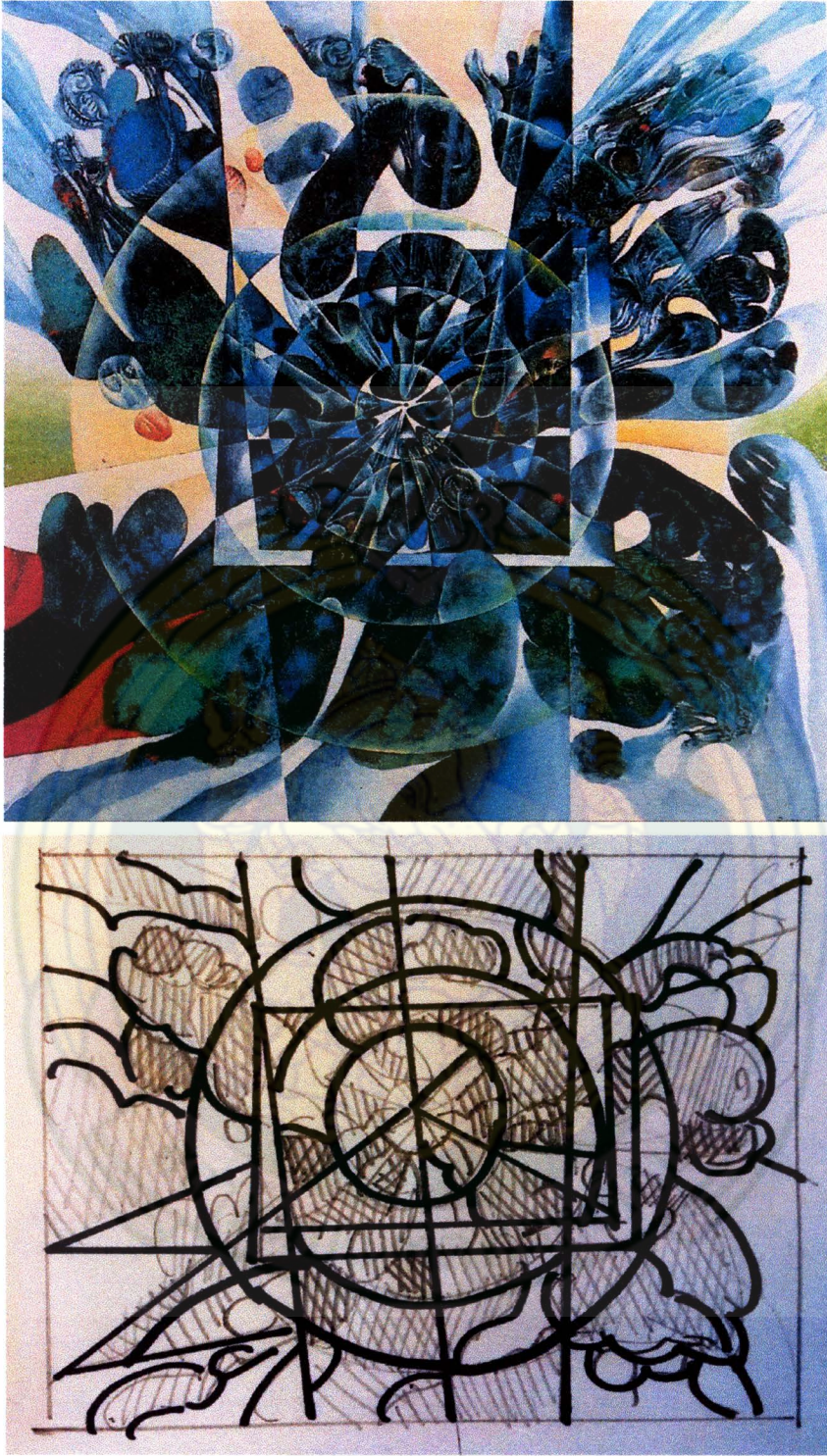
ภาพที่ 33 ภาพเริ่มต้นระยะแรก

วิเคราะห์จากภาพท่าเรือซีเมนต์

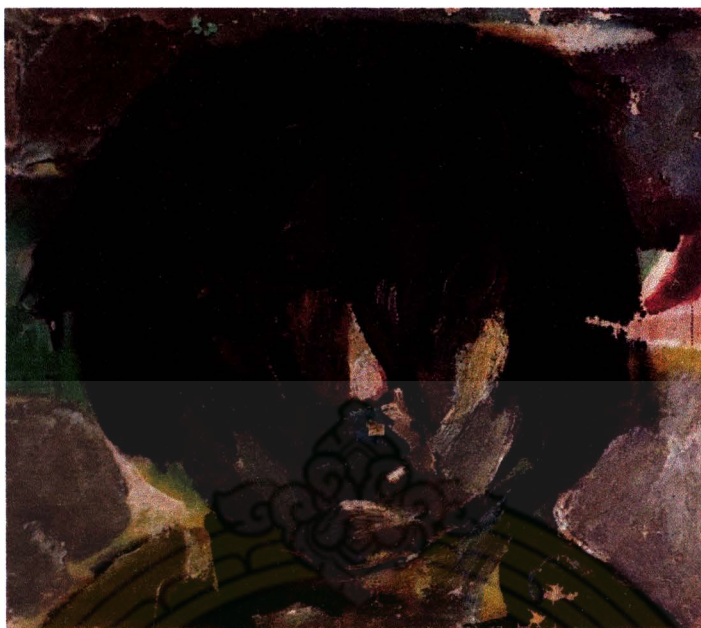
ภาพที่ 34 ภาพลายเส้นการวิเคราะห์ผลงานในระยะแรกที่มีการใช้วิธีการประกอบกันของรูปทรงที่มีลักษณะเคียงกัน ของรูปทรงย่อยทำให้เกิดรูปทรงส่วนรวมที่ซับซ้อนขึ้น

วิเคราะห์จากผลงาน ชีวามัน

ภาพที่ 35 วิเคราะห์การใช้วิธีการสร้างรูปทรงด้วยการนำรูปทรงเรขาคณิต เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม และรูปทรงอินทรีย์รูปผสมผสานกับรูปทรงที่มีความอิสระ โดยนำมาประกอบเข้าด้วยกัน มีเนื้อหาทางสัญลักษณ์ที่คลี่คลายจากรูปแบบของศิลปะไทยในอดีตสมัย ที่ได้แรงบันดาลใจจากคติธรรมพุทธศาสนา

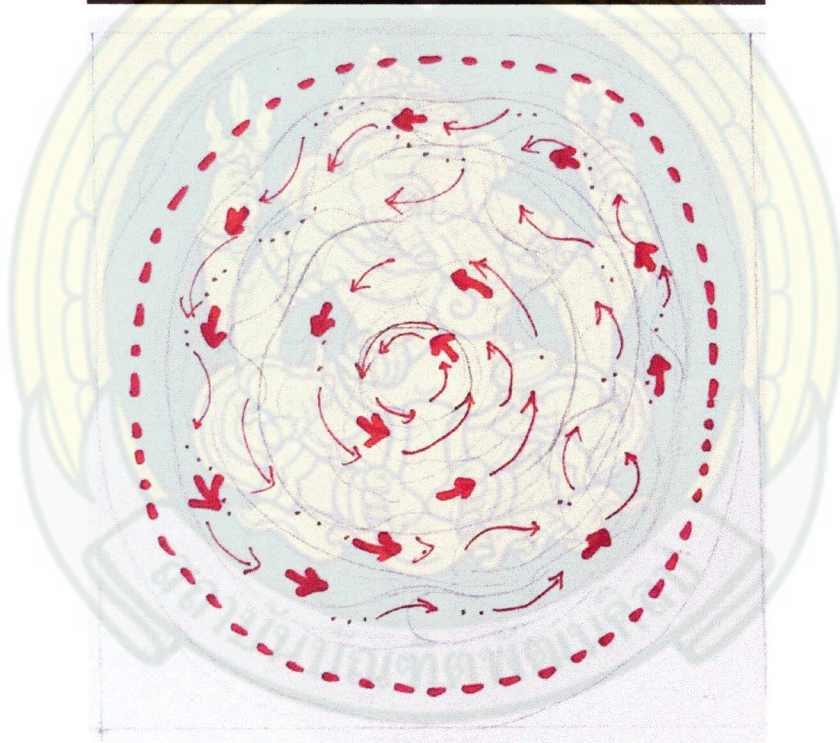
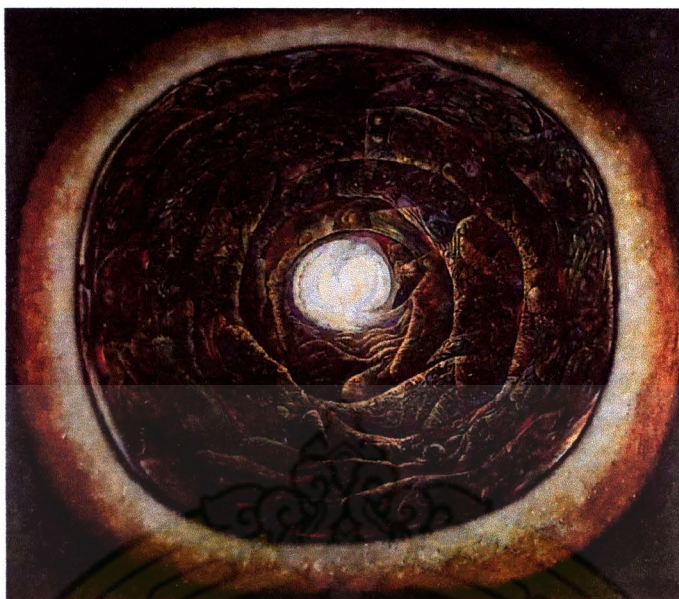
วิเคราะห์จากผลงาน ได้ดีดวด

ภาพที่ 36 วิเคราะห์ผลงาน ระยะแรก

ภาพได้ดีดวด แสดงการใช้อิทธิพลศิลปะจีน ในการสลายรูปทรงให้มีความแปลกใหม่ โดยการให้แสงส่องผ่านแท่งแก้วปริซึม ทำให้มีการหักเหของแสงเป็นเหลี่ยมเป็นสัน ซึ่งในช่วงสมัยนี้ได้รับความนิยมอย่างมาก มีศิลปินที่บุกเบิก และมีชื่อเสียง ได้แก่ ปิกัสโซ

วิเคราะห์จากผลงาน วิภูจักรแห่งชีวิต

ภาพที่ 37 วิเคราะห์ผลงาน ระยะแรก

ชื่อ วิภูจักรแห่งชีวิต ได้นำแนวเรื่องการเสื่อมสลายของธรรมชาติจนเป็นซากฟอสซิล มาผสมผสานกับความคิดที่เป็นคติธรรม ปรัชญาของพุทธศาสนา อันได้แก่ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของชีวิต

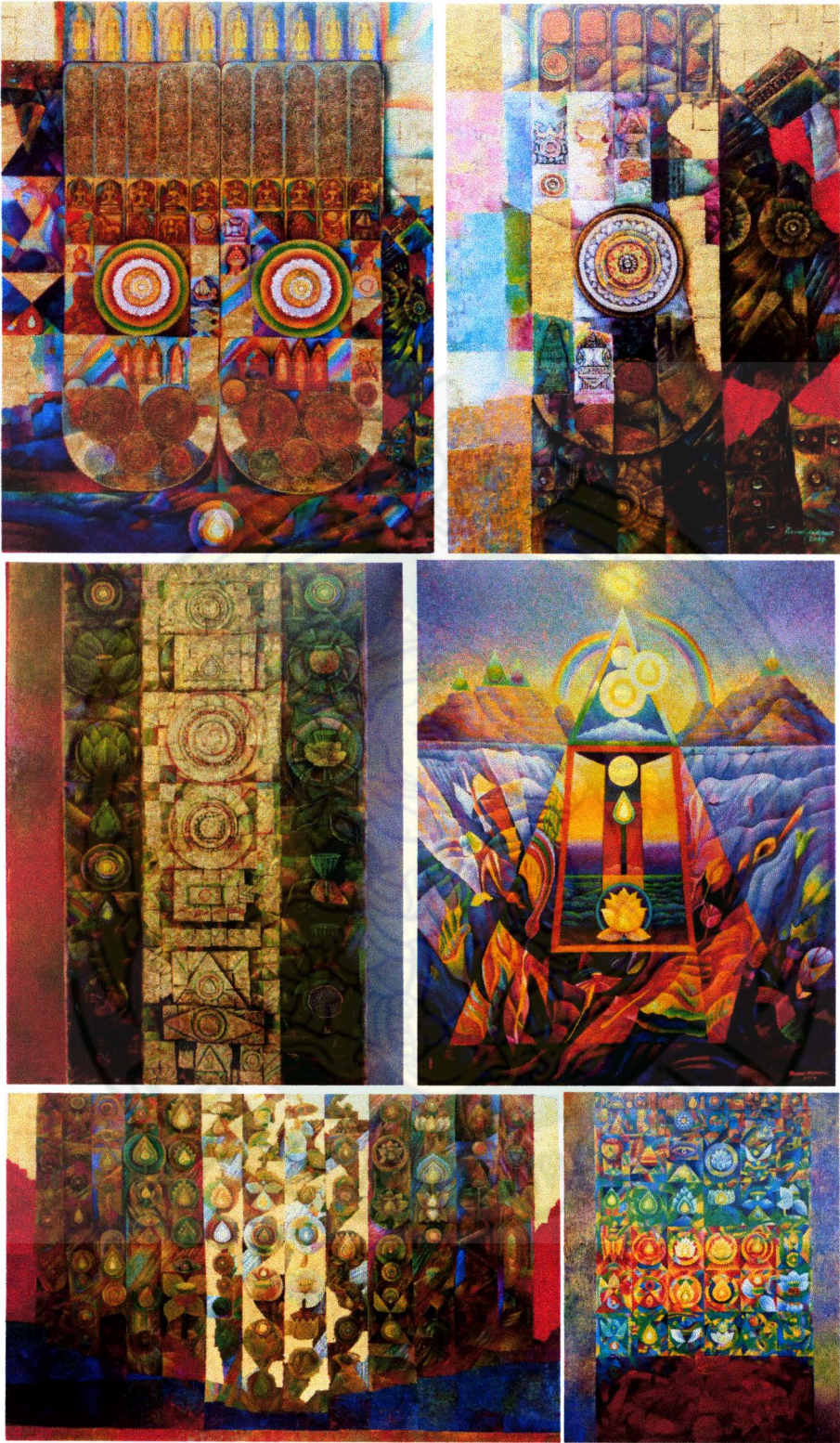
ลูกศรสีแดง แสดงทิศทางพลังซึ่งความเคลื่อนไหวจากที่ว่างภายนอกเข้าสู่ภายใน โดยมีการประสานกับแนวเรื่อง

ระยะที่สอง เป็นความคิดที่ได้จากการออกศึกษาค้นคว้า หาความคิดตามโบราณสถานเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ของไทย เช่น อยุธยา สุโขทัย เชียงใหม่ เป็นต้น จนได้พบแนวความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของยุคนี้คือ ศีลพระพุทธรูป พระพุทธรูปที่แตกหัก วางซ้อนกันอยู่เป็นกลุ่มๆ ซากโบราณสถานเก่าๆ ซากโบราณวัตถุต่างๆ และที่ประทับใจมากก็คือ ธรรมจักร และรอยพระพุทธรบาท ของยุคสมัยต่างๆ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ได้นำสัญลักษณ์อันเป็นมงคล 108 ที่ประกอบอยู่ในรอยพระพุทธรบาท ซึ่งแสดงความหมายถึงสิ่งอันเป็นมงคลสูงยิ่งที่ศิลปินบรรพบุรุษได้คิดสร้างสรรค์ไว้ตามคติธรรมทางศาสนา มาสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบศิลปะร่วมสมัยโดยสร้างสรรค์ศิลปะในรูปแบบของ รอยพระพุทธรบาท และธรรมจักร ไว้หลายแนวความคิด

(แรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนายพิชัย นรินต์ “จิตตสังขาร”)

ภาพที่ 38 ผลงานอาจารย์พิชัย นรินต์

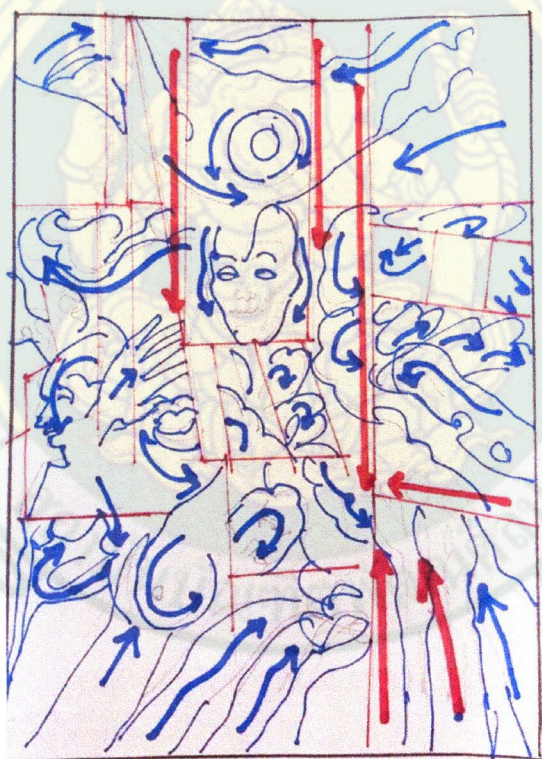

ภาพที่ 39 ผลงานอาจารย์พิชัย นีรันต์

ภาพที่ 40 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์

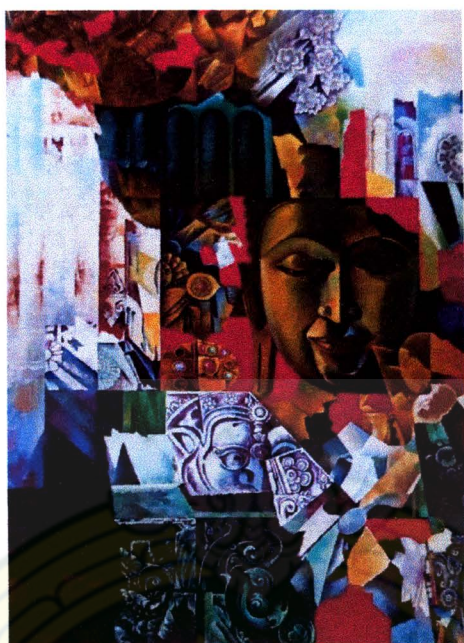
วิเคราะห์จากผลงาน จิตตสังขาร

ภาพที่ 41 วิเคราะห์ผลงาน ระยะที่ 2

ผลงานจิตตสังขาร แสดงการใช้ระนาบบังคับทิศทางความเคลื่อนไหวในทางลึกให้แก่ภาพ (ลูกศรสีแดงและลูกศรสีน้ำเงิน)

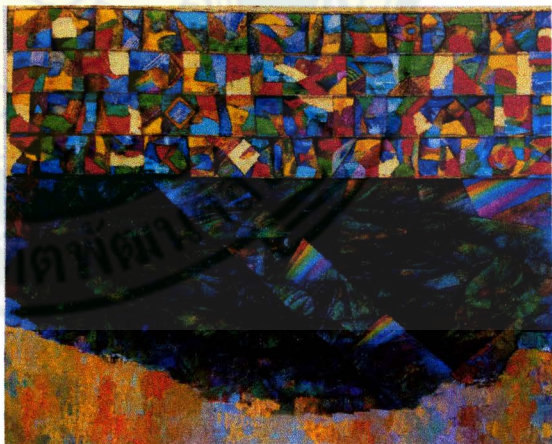
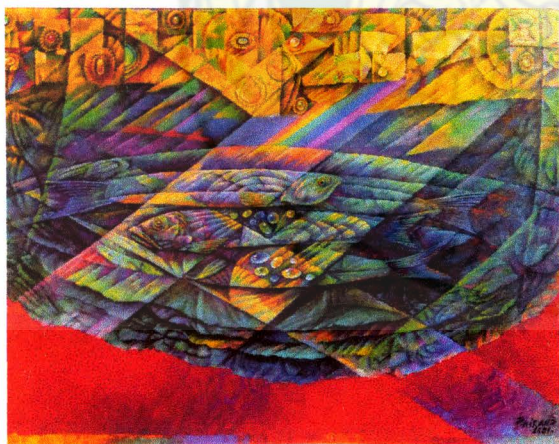
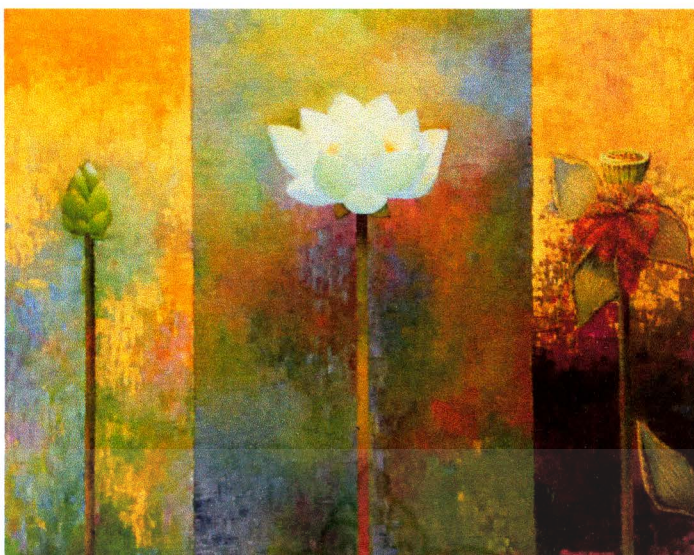
วิเคราะห์จากผลงาน รอยอดีต

ภาพที่ 42 วิเคราะห์ผลงาน ระยะที่ 2

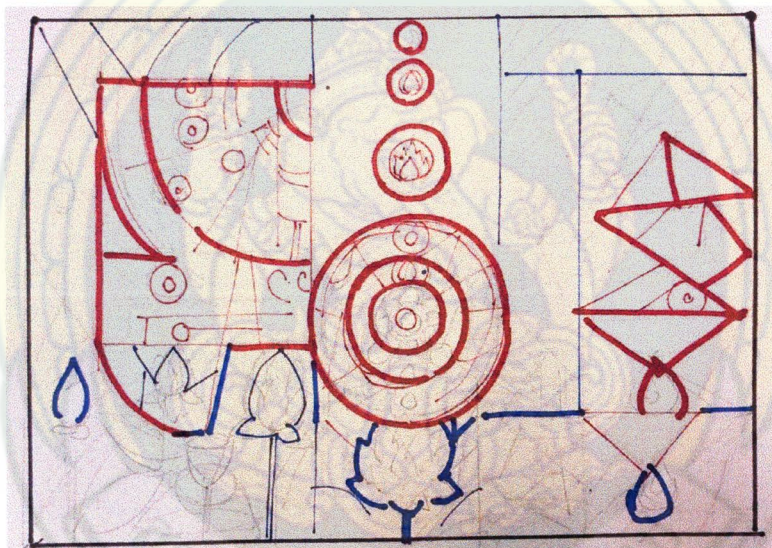
ชื่อภาพ รอยอดีต แสดงการใช้รูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการออกศึกษาค้นคว้าหาแนวความคิดในการสร้างสรรค์ จากแหล่งโบราณสถานต่างๆ ที่อยู่ในยุคประวัติศาสตร์ของไทย เช่นอยุธยา สุโขทัย เชียงใหม่ ทำให้ผลงานในยุคนี้มีความเป็นเอกลักษณ์

เส้นสีแดง แสดงการใช้รูปทรงเช่นเศียรพระพุทธรูป และลวดลายงานแกะหินและงานปูนปั้น ประกอบเข้ากับการใช้วิธีการของการสลายรูปทรงใหม่ด้วยการสร้างภาพแบบคิวบิสซึม (เส้นสีน้ำเงิน)

ภาพที่ 43 ผลงานอาจารย์พิชัย นีรันต์

วิเคราะห์จากผลงาน รอยอดีต

ภาพที่ 44 วิเคราะห์ผลงานระยะปัจจุบัน

ชื่อผลงาน ผู้บำเพ็ญศีล แสดงการผสมผสานของแนวความคิดของการสร้างสรรค์ผลงานระยะที่แรก กับระยะที่สอง เข้าด้วยกัน ประกอบกับการใช้คติธรรมและปรัชญา หลักธรรมทางพุทธศาสนา ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้เกิดเป็นผลงานในรูปแบบใหม่ แสดงความเป็นเอกลักษณ์ไทย และมีรูปแบบเฉพาะบุคคล

เส้นสีแดง และเส้นสีน้ำเงิน แสดงพื้นที่การใช้แนวคิดการสร้างสรรคผลงานระยะแรก และระยะที่สองเข้าเป็นเอกภาพในผลงาน

ระยะปัจจุบัน ได้รวมความคิดจากระยะต้นและระยะที่สองมาผสมผสานกับหลักธรรมของพระองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในแนวความคิดคตินิยม และปรัชญาทางศาสนา เกิดเป็นผลงานศิลปะในรูปแบบใหม่หลายๆ รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ใหม่ เป็นความคิดส่วนตนอันบริสุทธิ์

จุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ศิลปะของข้าพเจ้า เพื่อรับใช้ศาสนาอันทรงคุณค่า เป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ที่จะช่วยสร้างความรัก ความสามัคคี ความสันติสุข ตลอดจนคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษยชาติ ให้เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ทำลายล้าง ทำสงครามประหัตประหารกันอย่างโหดร้าย ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าอาจจะจุดประกายให้ผู้พบเห็นได้สะกิดใจ ได้คิดและเห็นคุณค่าอันยิ่งใหญ่ของศาสนาทุกศาสนาที่องค์พระศาสดาทั้งหลายได้บัญญัติพระวินัยและพระธรรมคำสอน เพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือให้มนุษย์เป็นคนดี มีศีลธรรม เจริญรุ่งเรืองในจิตใจ และวิญญานของมวลมนุษยชาติก็จะสร้างแต่ความดีความงาม มีความรักความสันติ และความสงบร่มเย็น ก็จะบังเกิดขึ้นในโลกใบนี้ตลอดกาลนาน

(แรงบันดาลใจและแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนายพิชัย นิรันต์ “จิตตสังขาร”)

ภาพที่ 45 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์

ภาพที่ 46 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์

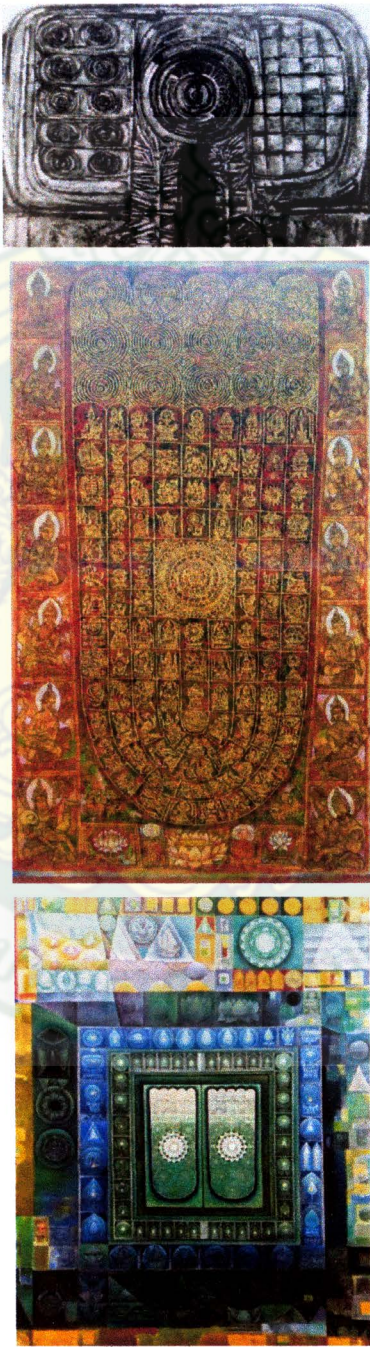

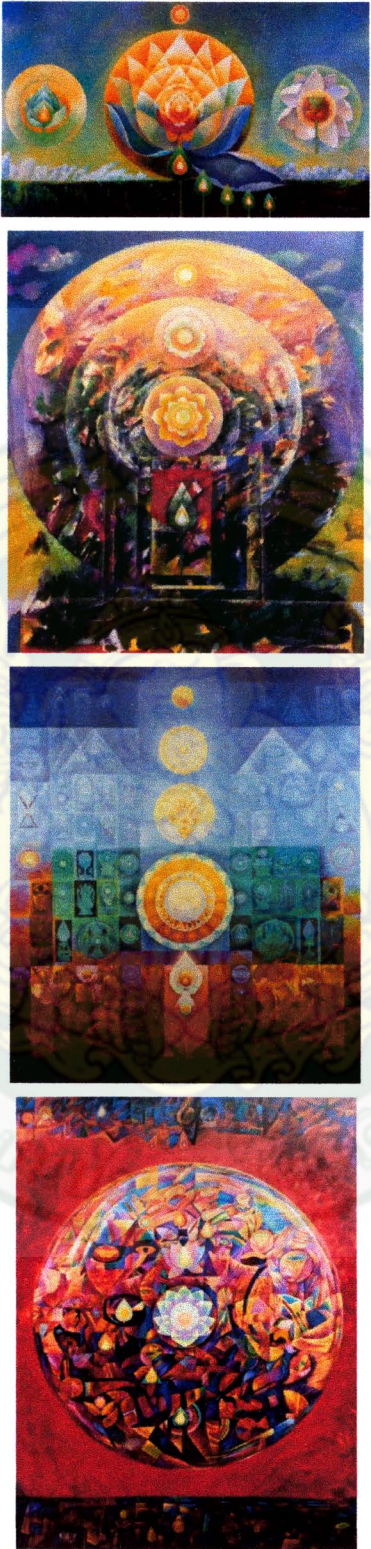
ภาพที่ 47 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์

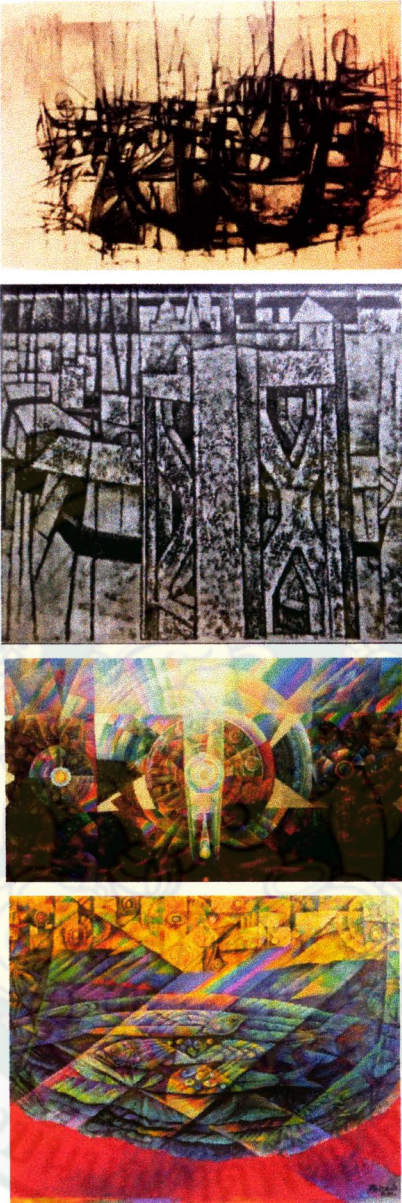

ภาพที่ 48 ผลงานอาจารย์พิชัย นิรันต์

ตารางสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอด

ผลงานศิลปกรรมไทยในอดีต	รูปแบบผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่	องค์ความรู้
อิทธิพลจากรูปแบบผลงานของศิลปกรรมไทยอดีตสมัย 		แสดงการสืบทอดรูปแบบศิลปกรรมไทยจากอดีตสมัย ให้มีความเจริญก้าวหน้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ที่แสดงความงดงามของการใช้รูปทรงของรอยพระพุทธรูป ดอกบัว ลวดลายไทย ผสานกับรูปทรงของฟอสซิลที่มีปลา และใบไม้อยู่ในแผ่นหินปูน โดยนำปรัชญาของพระพุทธศาสนา เช่น แนวความคิดของการเวียนว่ายตายเกิด มาเป็นเนื้อหาหลักของการแสดงออกผ่านการแต่งแต้มด้วยเทคนิควิธีการแบบศิลปะสมัยใหม่ของตะวันตกเข้าด้วยกัน ทำให้ผลงานมีรูปแบบใหม่ขึ้น เชื่อมต่อกับศิลปกรรมไทยยุครัชกาลที่ 4 ที่มีการนำการใช้หลักทัศนียวิทยา ทำให้ภาพเขียนไทยมีความลึกเข้าไปในภาพไม่แบนเป็น 2 มิติ และมีการใช้เส้นที่เป็นแบบอุดมคติโดยพัฒนาลีคลายมาจากอิทธิพลของรูปแบบศิลปะอินเดียและจีน แต่การเปลี่ยนแปลงของจิตรกรรมไทยสมัยรัชกาลที่ 4 นั้น ยังมีความไม่ลงตัวสมบูรณ์ตามหลักคิดวิธีการของศิลปะตะวันตก ทำให้การพัฒนาลีคลายผลงานของ

ผลงานศิลปกรรมไทยในอดีต	รูปแบบผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่	องค์ความรู้
		จิตรกรรมไทยถึงทางตัน ถึงช่วงของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อีกครั้งเมื่อศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีได้เข้ามาวางรากฐานให้กับศิลปะสมัยใหม่กับประเทศไทย โดยได้ใช้วิธีคิดของการศึกษาศิลปะแบบตะวันตกอย่างถูกต้องตามหลักวิธีการแล้ว ผสมผสานรูปแบบของศิลปะแบบประเพณีของไทยเข้าด้วยกัน จนทำให้ลูกศิษย์รุ่นแรกมีผลงานที่มีความแปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล และที่สำคัญมีความเป็นเอกลักษณ์ และมีลักษณะไทยที่สืบทอดมาจากศิลปะสมัยต่างๆ ที่ทรงคุณค่า หนึ่งในศิลปินที่เกิดจากแนวความคิดที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ใช้เป็นแนวทางการสอนนี้ ได้แก่ นายพิชัย นริณต์

ผลงานศิลปกรรมไทยในอดีต	รูปแบบผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่	องค์ความรู้
อิทธิพลจากรูปแบบผลงานของศิลปะสมัยใหม่จากตะวันตก 		

บทที่ 5

สรุป

ความสำคัญ และคุณค่าในผลงานของนายพิชัย นริณต์ เป็นสืบทอดเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ความเป็นต้นแบบของการสร้างสรรค์ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ และอิทธิพลให้กับวงการศึกษาด้านศิลปะ และการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินรุ่นหลัง ต่อมาผลงานของนายพิชัย นริณต์ มีการพัฒนาผลงานที่อยู่บนพื้นฐานวิจิตร และวิถีชีวิตที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองชนชาติไทย

การสะท้อนภาพทางพุทธิปัญญาของศิลปินที่ศึกษา และปฏิบัติฝึกฝนอย่างจริงจัง ตลอดระยะเวลาของชีวิตการทำงานสร้างสรรค์มาจากรากฐานที่แท้จริงของคนไทย ที่แสดงทักษะฝีมือจากการศึกษาจากธรรมชาติ แล้วนำมาพัฒนาเชื่อมต่อกับอดีตของศิลปไทย ในบริบทของบุคลิกลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล และยังคงเอกลักษณ์ของไทยไว้ได้อย่างสง่างาม

ซึ่งระยะเวลาก่อนหน้าของศิลปะในประเทศไทยชบเซา และไม่มีการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าจากเดิม เป็นช่วงระยะเวลายาวนาน หลังจากสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา โดยจิตรกร ขรัว อินโข่ง ได้พัฒนาผลงานจิตรกรรมของตน โดยนำวิธีการเขียนในลักษณะการใช้ทัศนียวิทยามาใช้เป็นหลักในการวาดรูปทำให้ผลงานมีความแตกต่างจากอดีต งานจิตรกรรมของ ขรัว อินโข่ง มีความลึก มีระยะใกล้ ระยะไกล และมีบรรยากาศดูแล้วให้ความรู้สึกกลางวันกลางคืนอีกด้วย แต่เดิมผลงานจิตรกรรมไทยมีลักษณะเป็นแบบอุดมคติและมีความเป็น 2 มิติ ไม่มีความลึก ภายหลังจากนั้นเป็นต้นมา ผลงานจิตรกรรมของไทยก็ขาดช่วงของการสร้างสรรค์ และขาดช่วงการพัฒนาเป็นการเขียน การสร้างกันแบบทำตามสมัยต่างๆ และการทำตามคำสั่งของการว่าจ้าง ผลงานที่ออกมาจึงเป็นการทำซ้ำ ขาดชีวิต และอารมณ์ความรู้สึกสะท้อนใจของผู้สร้างสรรค์ ไม่ได้สะท้อนความคิด และบุคลิกลักษณะเฉพาะตน ไม่สามารถเป็นต้นแบบ และมีคุณค่าต่อการที่จะอนุรักษ์สืบทอดไว้ได้อย่างแท้จริง

มูลเหตุและประเด็นต่างๆ การที่จะให้ความสำคัญขององค์ความรู้ที่เกิดขึ้น ที่ได้จากการศึกษาผลงานนายพิชัย นริณต์ จึงเป็นสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาศิลปะ และวงการศิลปะสมัยใหม่ของไทย รวมถึงชุมชน ประชาชน ที่จะได้รับความรู้ ซึมซับความงามและเห็นคุณค่าจากผลงานศิลปกรรม อาจจะทำให้สุนทรียภาพของคนไทยจะพัฒนาสูงยิ่งขึ้นไป ที่จะรับรู้และมีความสุขทั้งกายและใจจากการชื่นชมผลงานศิลปะต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

ชาลวาทอร์ ดาลี. เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://board.postjung.com/1065598>

นิทรรศการศิลปกรรมเชิดชูเกียรติ ศิลปินแห่งชาติ พิชัย นีรัตน์. **จิตตสังขาร.** 2554

ลัทธิทางศิลปะ. **ลัทธิคิวบิสม์.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://finratirat.blogspot.com/2015/02/Cubism.html>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. **ปีต โมนตรียาน.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%B5%E0%B8%95_%

ศิลปะตะวันตก. **ศิลปะอิมเพรสชันนิสม์.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://pirun.ku.ac.th/~b521080392/5Impressionism%20Art.html>

ประวัติ

ชื่อ - นามสกุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์เด่น หวานจริง (Asst. Prof Den Warnjing)

วัน/เดือน/ปีเกิด : 4 มิถุนายน 2510 พระนครศรีอยุธยา

ตำแหน่ง : คณบดี / อาจารย์สาขาวิชาศิลปไทย คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สาขาที่เชี่ยวชาญ : สาขาวิชาศิลปไทย

ที่อยู่ทำงาน : คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 119/10 หมู่ 3 ตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทร 02-4822186-87 โทรศัพท์มือถือ 0906423368 โทรสาร 02- 4822186-88

E- mail : E-mail denwarnjing@hotmail.com

วุฒิการศึกษา : 2529 ประกาศนียบัตรวิจิตรศิลป์

วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2533 ปริญญาตรี ศิลปบัณฑิต (ศิลปไทย) คณะจิตรกรรม ประติมากรรม
และภาพพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร

2541 ปริญญาโท ศิลปมหาบัณฑิต (ศิลปไทย) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร

2554 หลักสูตรอบรมผู้บริหารระดับสูงจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สาขาที่เชี่ยวชาญเป็นพิเศษ

- ศิลปไทย, จิตรกรรม, วาดเส้น

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

- ร่วมแสดงนิทรรศการงานศิลปกรรมร่วมสมัยไทย – เวียดนาม(Thailand – Vietnam Contemporary Art Exhibition 2014) ณ หอศิลป์แห่งชาติ กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, ปีที่แสดง 2557
- ร่วมแสดงนิทรรศการงานศิลปกรรม ในโครงการ Conceptual Photography and Installation Workshop" ณ Hue College of Arts. เมืองเว้ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ปีที่แสดง 2557

งานวิจัยที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

- ชื่อโครงการวิจัย เรื่อง องค์ความรู้การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปินแห่งชาติ พิชัย นิรันดร์ (ได้รับทุนงานวิจัย งบประมาณประจำปี พ.ศ. 2562) เพื่อต้องการศึกษากระบวนการการสร้างสรรค์ผลงาน และประวัติชีวิตของศิลปินแห่งชาติ ในลักษณะของการสืบทอดเอกลักษณ์ไทย และในลักษณะของศิลปะร่วมสมัย เพื่อใช้ในการถ่ายทอดสู่สาธารณะชน โดยมุ่งเน้นพัฒนาการเรียนการสอน และการสร้างสรรค์

รางวัลที่เคยได้รับ (ด้านวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย)

- 2533 - รางวัลที่ 2 เหรียญเงิน ประเภทจิตรกรรมแนวไทยประเพณี จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 14 โดยธนาคารกรุงเทพจำกัด
- รางวัลดีเด่น จากการประกวดศิลปกรรม “น่านาส่งที่ตีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 2 โดยบริษัท โตชิบา ไทยแลนด์ จำกัด
- 2542 - รางวัลชนะเลิศการประกวดภาพร่างต้นแบบศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ
- 2544 - ได้รับคัดเลือกร่วมแสดงงาน ณ “Talstrasse” ประเทศเยอรมัน
- 2551 - ได้รับคัดเลือกให้สร้างสรรค์ศิลปกรรมพระประวัติและพระกรณียกิจสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในการจัดงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ผลงานวิชาการ

ประวัติการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน (นิทรรศการเดียว)

- 2542 - “ชีวิตไทยในชนบท” ณ ห้องศิลปะนิทรรศการมารศรี วังสวนผักกาด กรุงเทพฯ และศูนย์การศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา ถนนโรจนะ จ.พระนครศรีอยุธยา
- 2544 - “ชีวิตไทยชนบท” ผลงาน 2533-2543 ณ หอศิลป์คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และหอศิลป์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- “ชีวิตไทยชนบท” เจ้าพระยาริเวอร์คลับ แอนท์ อาร์ต แกลเลอรี ที่ หม่อมตริโบทเฮาส์ ภูเก็ต
- 2547 - “บันทึกจากท้องทุ่ง” ณ อาเตอเลียอาร์ต แกลเลอรี กรุงเทพฯ

การแสดงผลงานกลุ่ม 2527 - 2555 นิทรรศการครั้งสำคัญทั้งภายในและต่างประเทศ

- 2527 - นิทรรศการศิลปกรรมเยาวชนเครือซีเมนต์ไทย
- 2530 - 2532 - นิทรรศการศิลปะนักศึกษาคณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2533 - นิทรรศการศิลปะร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 7 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2533, 2535 - นิทรรศการศิลปะร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า
- 2533,34,37,41 - นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวงของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ผ่านฟ้า

- นิทรรศการศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” โดยบริษัทโตชิบา ไทยแลนด์ จำกัด ครั้งที่ 2 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร
- นิทรรศการ AIS COMPLEX THINK FUTURE ACT NOW ณ ประเทศญี่ปุ่น
- 2534 - นิทรรศการจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ โดยธนาคารกสิกรไทย ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- 2534 – 2535 - นิทรรศการจิตรกรรมและภาพถ่ายอาเซียน ครั้งที่ 2 ณ กลุ่มประเทศอาเซียน
- 2535 - นิทรรศการศิลปกรรม “เรื่องไทยๆ” โดยกลุ่มตะวันออก ณ อาร์ต ฟอรัม แกลเลอรี กรุงเทพฯ
- นิทรรศการจิตรกรรม “เสี้ยวศตวรรษมณเฑียร” ณ ห้องราชมณเฑียร โรงแรมมณเฑียร กรุงเทพฯ
- 2537 - นิทรรศการศิลปร่วมสมัยโดยกลุ่มทอง ณ ควีนส์ปาร์คแกลเลอรี โรงแรมอิมพีเรียลควีนส์ปาร์ค กรุงเทพฯ
- 2537 – 2540 - นิทรรศการศิลปกรรมคณาจารย์วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า
- 2538 - นิทรรศการศิลปะไทยของภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ CON-TEMPUS ศูนย์วิจิตรศิลป์กรุงเทพ ศูนย์การประชุมแห่งชาติ สิริกิติ์
- 2538 – 2539 - นิทรรศการศิลปะร่วมสมัยโดย WHEEL GROUP ครั้งที่ 1 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระกรุงเทพฯ
- 2539 - นิทรรศการศิลปกรรมของศิลปินกรมศิลปากร ครั้งที่ 14 ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ
- มหกรรมศิลปะเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก SEACON SQUARE ART EXPOSITION ฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ณ ศูนย์สรรพสินค้าซีคอนสแควร์ กรุงเทพฯ
- นิทรรศการศิลปะไทยโดยมหาบัณฑิตและนักศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลป์ไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์ คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2539 – 2540 - นิทรรศการศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ
- 2540 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย 55 ปี คณะจิตรกรรมฯ โดยศิษย์เก่าคณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ รุ่นที่ 1 - 49 ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า กรุงเทพฯ
- 2541 - นิทรรศการศิลปะสมัยใหม่ในอยุธยา โดย 9 ศิลปิน ณ ศูนย์การศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา

- นิทรรศการศิลปกรรม โดย WHEEL GROUP ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้ากรุงเทพฯ
- 2542 - นิทรรศการศิลปะเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ โดยคณาจารย์วิทยาลัยช่างศิลป์ ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า
- นิทรรศการศิลปะเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ โดยสมาคมศิษย์เก่าศิลปศึกษา ช่างศิลป์ ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า
- นิทรรศการศิลปะเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ณ ศูนย์สรรพสินค้า สีคอนสแควร์ กรุงเทพฯ
- 2542-2543 - นิทรรศการภาพร่างต้นแบบศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ หอศิลป์แห่งชาติ ถนนเจ้าฟ้า, และนิทรรศการสัญจร ณ หอศิลป์นิทรรศการ ม.บูรพา, หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม ม.เชียงใหม่, หอศิลปวัฒนธรรม ม.ขอนแก่น, หอสมุดกลางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง
- 2543 - นิทรรศการศิลปกรรมศิลปิน-ศิลปินเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- นิทรรศการผลงานศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ณ หอศิลป์แห่งชาติถนนเจ้าฟ้า
- 2545 - งานวาดเส้นร่วมสมัย โครงการศิลปกรรมไทยเนื่องในโอกาสครบ 60 ปี มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพฯและห้องแสดงงาน ชั้น 4 เดอะสโตนแกลเลอรี กรุงเทพฯ
- 2546 - ศิลปกรรมร่วมสมัย 60 ปี คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2548 - นิทรรศการศิลปกรรมโดย Wheel Group ครั้งที่ 3 ณ ปาณิสรา แกลเลอรี เชียงใหม่
- นิทรรศการศิลปกรรมไทย ณ หอศิลป์ของหอสมุด กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน
- นิทรรศการศิลปะ โดย Wheel Group ครั้งที่ 4 สถาบันเกอเธ่ กรุงเทพฯ
- นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย ภาพวาดในฝัน วสันตฤดู โดยศิษย์เก่าจิตรกรรม 43 ณ ริมสวนแกลเลอรี โรงแรมฟอร์จูน กรุงเทพฯ
- 2550 - นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9 6 ทศวรรษศิลปะไทย โดยมูลนิธิหอศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9 ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
- 2551 - นิทรรศการและการประมูลผลงานศิลปะเพื่อหาทุนช่วยเหลือพี่น้องชาวไทย 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ ศูนย์การค้าอยุธยาพาร์ค จ.พระนครศรีอยุธยา

- 2551 – 2552 - นิทรรศการศิลปกรรมคณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หอศิลป์ สศร.กรุงเทพฯ
- 2551 - นิทรรศการศิลปกรรมคณาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- 2553 - นิทรรศการทศวรรษที่ 2 จิตรกรรมบัวหลวง ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ผลงานสะสมสำคัญ

ชื่อผลงาน/ปี

ผู้สะสม

ขวัญ/2533

ธนาคารกรุงเทพจำกัด มหาชน

รับขวัญวันออกกรวง/2533

บริษัทในเครือโตชิบา ประเทศไทย

กัณหา/2533

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สิงคโปร์

วิถีไทยสิบสองเดือนพอยู่พอกิน

ศาลากลางจังหวัด ยโสธร

